

12

*čeští a moravští slameři /
Kovanda / Uhrinová / Trdla / Soltánzáde
/ Libiger / Pungartnik / Buck / David /
Lotocki / Vrba / Pustoryj*

útulna poezie
HERBERK

2017

OBSAH

Bob Hýsek / 5
Jan Buráň / 7
Metoděj Constantine / 9
Viktor Hanačík / 10
Ondřej Hrabal / 12
Adam El Chaar / 13
Jan Jílek / 15
Jiří Juráň / 16
Anatol Svahilec / 18
Jaroslav Kovanda / 30
Mária Uhrinová / 39
Martin Trdla / 42
Ásef Soltánzáde / 44
Milan Libiger / 56
Marjan Pungartnik / 60
Inge Buck / 64
Martin David / 67
Tomáš Lotocki / 80
František Vrba / 86
Petr Pustoryj / 88

FOTOGRAFIE

*Petr Palarčík (aka Petr Pustoryj), * 1963, Váha. Knižní grafik, výtvarník, fotograf a básník. Od r. 1991 do r. 2007 byl grafikem v nakladatelství Votobia. Od r. 2007 OSVČ. Samostatné výstavy: Zlatý věk (Divadlo hudby, Olomouc, kresba, 1993), Ponorková nemoc (Hospoda U Musea, Olomouc, kresba, 1994), Básníci (Klub Kaldera, Olomouc, fotografie, 2007), Básníci (Knihovna města Olomouce, Olomouc, fotografie, 2008). Básně publikoval v časopisech Psí víno, Těžkoříct, Host, Dotyky, Salon Právo, Lžička v šuplíku, Týnecké listy, Kulturní noviny, Herberk. Vydal sbírku textů Den a noc (Olomouc, 2004). Je zastoupen v antologii Vertikální nostalgie (Olomouc, 2001) a ve sborníku Um pakultury 2014 (Brno, 2014). V šuplíku zůstává sbírka Toulky loutky. Slam poetry v Olomouci fotí od r. 2013.*

EDITORIAL

Kdyby se autoři aktuálního čísla sešli ve skutečném Herberku, zřejmě by potřebovali překladatele, pokud by neměli snahu dorozumívat se také končetinami a dobrou vůlí. Nejdelší a nejsložitější cestu by měl do útulny Ásef Soltánzáde, který se narodil v roce 1964 v Kábulu, odkud odešel přes Pákistán do Íránu a později do Dánska, kde dnes žije. Vyprávěl by nám se slzami v očích a zaťatými zuby o okupaci své rodné země, o bídě, v jaké tamní lidé žijí, o tom, že neztrácejí jenom syny a sny, ale kvůli obživě i (lidskou) důstojnost. A v přítmí uvnitř Herberku, ozářeného spoře petrolejkou, by se jeho slova v tichu chvěla... Ovšem jeho psaní patetické není: je chladné, může mrazit.

Z nedalekého Slovinska do Herberku zavítal se smutkem v duši (avšak z jiných důvodů) mariborský literát Marjan Pungartnik. S domluvou by to měl jednodušší nejen díky blízkosti obou slovanských jazyků, ale také proto, že opakovaně navštívil Prahu, kde pil slunko s vínem u Vltavy („jaké soudy může vynášet řeka?“), a navíc je jeho manželka Češka. Ve Slovinsku patří mezi uznávané autory a byl zakladatelem prvního tamního on-line literárního časopisu Locutio, což ho k návštěvě Herberku opravňuje dvojnásob.

Další zahraniční návštěvou je Inge Buck, německá uměnovědkyně, básnířka a spisovatelka. Její téměř nehybné verše jako by nemohlo nic překvapit a zaskočit, když je pod sluncem přece jasné, že odsud „nevezmeš si s sebou / vůbec nic...“

Ovšem hodně si toho do útulny vzali ze svých cest někteří kmenoví členové Herberku, kteří tak

přispěli k velkému geografickému rozpětí tohoto čísla. Jaroslav Kovanda popsal svoji nedávnou týdenní cestu do slovinského Trebnje, kde byl pozván coby malíř ještě s dalšími zahraničními kolegy u příležitosti oslav 50. výročí existence tamní galerie, kterou by „místním mohla závidět i Olomouc“. Autor těchto řádků si zase přivezl popsaný zápisník ze své už sedmé cesty po Indii. A do Asie se vydal poprvé i Petr Pustoryj, který si za vstupní bránu zvolil Thajsko. „Takřka všude jsme našli přívětivé, usměvavé a snad i poctivé lidi,“ píše Petr. A při čtení jeho reportáže se mi vybavila slova, která jsem zaslechl snad někde za monzunového soumraku v Západním Bengálsku: Vy v Evropě jste ti nejsmutnější.

Aby v Herberku nebylo až tak vážno a šero, přišla skupina „slampoetrystů“ se svými slovními eskapádami, které ctí jen jediné – samy sebe. A aby hluku nebylo zase příliš, přivedl další kmenový autor Herberku Tomáš Lotocki opět i básníka Petrova ticha, přičemž sám přispěl (abychom zase třeba neusnuli) svými vtipnými minutovými hrami psanými pro Český rozhlas i Vesmírnou pohádkou. Také další autoři, kteří se sešli v útulně poezie, podle mého soudu stojí za vyslechnutí. Věřím, milí čtenáři, že když vstoupíte, nebude to pro Vás jenom ztráta času. Když ale mít čas je vesmírná kategorie, jak v jednom rozhovoru vtipně poznamenal prozaik Emil Hakl.

Tak ať ji máme šťastnou!

Milan Libiger, šéfredaktor Herberku

Publikum. Kladivo huby 2015, Divadlo hudby, Olomouc

Bob Hýsek

15 LET ČESKÉ SLAM POETRY ANEB BAŽENÍ PO AKČNÍ POEZII

Podivuhodnou shodou okolností se příběh českého slamu podobá vývoji člověka. Už když v roce 2003 Martin Reiner v rámci festivalu Poezie bez hranic v Olomouci pozval klubko básníků, performerů, raperů a podobných drzých nemluvňat, aby se zúčastnili zrodu českého mistrovství ve slam poetry, vyšlo celkem zřetelně najevo, že největší odezvu má kombinace charismatické roztomilosti a čitelného humoru (zvítězil Marian Palla se svými miniaturami). V následujících letech se vynořila legendární batolata s osobitým stylem – Bohdan Bláhovec, Jakub Foll, Jan Jílek – a ta na dlouhá léta (de)formativně definovala český slam jako směsici zábavné improvizace a toku (h)říček. Po vlně spontánně žvatlavých velmistrů však přišla léta hubená, kdy český slam kolektivně přešlapoval na místě a moc nerozuměl učivu prvního stupně. Huhňal, styděl se, infantilně veršoval a ve finále dokonce docházelo k četným polucím aneb co na srdci, to na dlaní. Fenomén PP (propuknutí puberty aneb též Praha a Plzeň, kde se pimprlata díky přibývajícím akcím mohla rozhejbat) ovšem obnášel nalezení nového hlasu, jehož symbolem se stal poskakující ohryzek Anatola Svahilce chrlicího fantaskní ságy založené na jeho rošťáckých eskapádách. V nastalém chaosu kolektivního sexuálního dospívání se rok nato ukázalo, že holky

nejvíce rozechvívá dokonalá orální forma snoubící se s woodyallenovskou nemehlovitostí a vtipným intelektuálním uchopením adolescentních témat, jako je reprodukce, smysl existence, iluzornost reality a podobně, a tak dvakrát za sebou všem nečekaně vytřel zrak stand-upový superman Rimmer. Letos napjatě očekáváme, kdo další na podzimním šampionátu ztělesní mládí českého slamu – zdalipak raketově klapající aktivista Tukan? Anebo rozjívěně ironická glosátorka Ellen Makumbirofa? Že by romanticky splašený kolouch Dejv Naslamkejv? Umný šprýmař Pan Fenek? Každý měsíc přibývají na exhibicích po celé zemi nové tváře, některý s vlastním výrazem, jiné s půjčeným.

Charisma, řeč těla, bezprostřední kontakt s publikem, hudebnost a tempo, kouzlo okamžiku – to vše spoluvytváří umělecký dojem ze slamové performance. České slam poetry se často zazlívá, že je slabá po stránce textové, trpí na chudokrevnou obraznost, je přihloupale prvoplánová, hystericky humorná, formálně zakrnělá. Nemá však lehkou roli, potřebuje být srozumitelná u mnohdy kavárenského či hospodského publika toužícího navečer přece jen i po špetce zábavy – a zároveň se jako každý náctiletý spratek chce v originalitě výpovědi vyrovnat moudřejším a fousatějším žánrovým sourozencům, ačkoli na to má dle pravidel většinou jen tři minuty.

Navzdory těmto přirozeným úskalím přibývají pokusy zachytit tvorbu českých slamerů a slamerů v tištěné podobě: například v roce 2015 byla na Univerzitě Palackého vydána antologie *Deset deka slamu: průřez olomouckou slam poetry* (ed. Bob Hýsek) a rok poté vyšel *Sborník slam*

poetry 2016 (ed. Pavel Oškrkaný), který bude mít každoroční pokračování. A jelikož Anatol Svahilec musel pod tlakem neodbytné ruky trhu udělat tři dotisky své prvotiny *Emu mele maso* (2016), dá se freudovskými ústy říci, že česká slam poetry zdárně překlenula orální, anální i falickou fázi svého psychosomatického vývoje a po období latence vstupuje do fáze terminální čili genitální.

K čtenářům Herberku se tímto přichází přitulit pestrý spolek performerů, kteří vynikli během posledních pěti let. Někteří sice mezitím dali slamu vale ve prospěch vědy a filosofie (olomoucký Jan Buráň), jiní se souběžně věnují více žánrům (uherskohradištský romanopisec a hudebník Ondřej Hrabal), další v průběhu let zanevřeli v soutěžích na psané slovo a performují výhradně improvizovaně (zlínský Adam El Chaar, jinak těž básník, spisovatel a slamový blogger). Někteří si během improvizací vybudovali svébytnou poetiku (uherskohradištský psychedelik Viktor Hanačík), zúročenou poté v multimediálních projektech i básnických sbírkách, jiní ve slamové tvorbě našli tvůrčí ventil pro přetlaky ze zaměstnání a přemíry kofeinu (olomoucký psychoterapeut a kavárník Jiří Juráň). Představujeme zde i tři mistry zhruba reprezentující tři éry českého slamu: pravěkého jazykolamače Jana Jílka, starověkého freestylelového věrozvěsta Metoděje Constantina i moderního kabaretního baviče Anatola Svahilce. Poslední dva jmenovaní představují pražskou (převážně improvizací), respektive plzeňskou (hojně vypravěčskou) školu, zbylí hosté jsou spojováni s olomouckou (spíše intelektuální) školou slam poetry, a více škol zde prozatím není.

Jan Buráň, Metoděj Constantine,
Viktor Hanačík, Ondřej Hrabal

Adam El Chaar, Jan Jílek,
Jiří Juráň, Anatol Svahilec

Jan Buráň

KVÍLENÍ VERSE 3.0

Viděl jsem nejlepší hlavy své doby
nabodlé na kůlech vlastních názorů
Viděl jsem děti plné zloby a taky jejich hobby.
Viděl jsem lidi stát v pozoru
na koncertě Michala Davida
... stáli tam s rukou na srdci,
a na rtech: *viva la vida*.
Viděl jsem, jak mudrci
obětují děti pro další rok
života shnilého v dogmatu
Taky jsem viděl, jak prorok
vybírá tisíce z bankomatu.
Viděl jsem vroucí přání pionýrky
a viděl vroucí přání Kateřiny Kočí
i přání její malé dírký
Viděl jsem přání sládka, když močí
a přání feministky bez trika.
Viděl jsem Angelínu bez bradavek.
Viděl jsem dětská nafouklá břicha.
Viděl jsem odpůrce sociálních dávek.
Viděl jsem hranice společenský i faktický
Hranice státní, hranice upalovací
Symboly státní, symboly falický.
Viděl jsem pro to i ono ovaci
– a byly si vzájemně podobné.
Viděl jsem matku v zlatě kráčet
a děti šlapat za drobné.

Viděl jsem falešného hráče
na housle i na jiné nástroje.
Viděl jsem strom s olověnými listy
a krom toho holku rodit vestoje.
Viděl jsem nacisty, co měli AIDS a cysty.
A gaye, jak volá „Na ně!“
Viděl jsem ovečku a dvacet nahejch chlapů.
Viděl jsem vesmír, a Pamír, když ztichly zbraně.
Viděl jsem ženu bez make-upu –
A to je můj největší úspěch.
Jene Jílku! Jsem s tebou v Olomouci
Allene Ginsbergu, jsem s tebou v Praze
Jsem z nás tří nejvíc nemohoucí
v posledním vagonu na naší dráze
Vlak kvílí v každé zatáčce
a brzdy nekvílí
– chybí
za sto let skončíme ve sračce
anebo každou chvíli...
– to se mi líbí!
Viděl jsem největší hlavy své generace
ztracené v alternativních světech
Zůstaly bez života, bez legrace
nakonec našly si větev.
Viděl jsem stromy ověšené těmi hlavami
Viděl jsem sebe, jak za nima se chystám
Zatím jsem nešel, naději dává mi
že viděl jsem ženu, a ta byla čistá.
Viděl jsem stokrát tu samou věc
a přece byla pokaždý jiná
Slyšel jsem stokrát ten stejnej kec
Byla jsi pevná, a teď seš plynná.
Viděl jsem na ulici křídlo mrtvého ptáka.
Anebo to bylo křídlo mrtvého anděla?

Viděl jsem kněze, co kluky láká.
Viděl jsem anděla, jak si to dělá.
Viděl jsem modelku umírat ve sněti.
Viděl jsem embrya za osmnáct devadesát
a s hračkou uvnitř pro děti
Viděl jsem emíra ropu lačně sát
a vyrábět z ní Coca-Colu.
Viděl jsem Klause a Zemana
a nápis „Navždy spolu!“
Viděl jsem v obleku šamana
a léčitele v limuzíně
Viděl jsem syna udat tátu
a v kojenecký plíně
nepřítele státu.
Viděl jsem zvířata večeřet v Mekáči
Viděl jsem člověka...
Viděl jsem člověka, jak sám sebe utrácí.
Honí se za prací...
Honí, a vlastní mrdku polyká.

Jan Buráň (1991 v Praze) Od svého zplazení v roce 1990 se pokouším zorientovat v nesmyslném míšmaši smyslů, myšlenek a zase smyslů. Verše píšu cca od roku 2007. Primární popud byl primárně erotický, ačkoliv nutno dodat, že potud ještě zcela v rámci iluze o netělesnosti lásky takzvané platónské. Následující léta měla v mém životě vyvrátit téměř tolik omylů, kolik jich vytvořila. Výrazně napomohlo vytržení z mile zaprášených kořenů matičky Prahy 4. Cestoval jsem: Kanada, Japonsko, ideály, sny, filmy, Olomouc... Nakonec jsem dorazil až k přesvědčení, že nejlepší metodou zkoumání věčné otázky proč? je filosofie, nejlepší odpověď báseň.*

Metoděj Constantine

PÍ 3,14

Věci mezi nebem a zemí žijem
Teď čistý víno pijem
Co jsme zač neskryjem
Neumyjem, neutečem
My se dějem, dějinama tečem
V jedný s knihou a v druhý ruce s mečem
Jsem toho svědkem
A tak píšu svý svědectví událostí
Lidských bytostí
Energie souvislosti
Indicie spojitosti
Schopnosti!
Regenerace vývoje přes generace
Evoluce civilizace, degenerace
Je stagnace. NE! Nejsme jiný
Činný činí nečinné činným
Viníci viní viníky z vin
Otec, Matka, Syn
Otec, Matka, Dcera
Dneska, Zítřa, Včera
Z těla se zcela stala cela
Ďábel / Lucifer / Anděl / Bůh
Oheň, Voda, Země, Vzduch
Doba a její duch
Hmota, Prostor, Čas
Zas až pak, Proč? a Jak?
Tygr a Drak

Mysl, Duše, Mozek, Srdce
Sluch, Chuť, Hmat a Zrak
Život plyne doslova, dokola
Základ je Kruh takže Pí
Je věčný, větší než nekonečný
Základ je Kruh, takže Pí
Tak buďte za to vděčný
V životě smrt, ve smrti život
Černý na bílým papíře napsaný
Instinktivně šílím Je to přehnaný
Čím jsme hnaný, možná se mýlím
Střed terče míjím, ale od oka házím
Od začátku svůj život sázím
Na jedno číslo v tom dletom světě
Nenajdeš ho v ruletě
Věděl a ví V. I. P. je Pí
Je Déjà vu, je živý
Nemá konce nemá meze
Na Spirále se veze
Paralelně vůči tobě
Prostupuje skrze vize
Karma, Čakra, lidská krize
Zhrzená minulost
Odpovědnost je Společnost
S nánosem prachu bez prachů a bez strachu
Opráším starou pravdu
Že život je hra šachů na dluh
Popisuje děj opisuje kruh
Točí se dokonale 360 stupňů
Dokola okolo svojí osy
Bublina, kapka rosy, pyramida, hodina, kružnice
Nemá konce
Je radost sledovat dokonalost

Je radost sledovat dokonalost.
Základ je Kruh, takže Pí
Je věčný, větší než nekonečný
Základ je kruh, tak buďte za to vděčný!

Metoděj Constantine (* 1987 v Praze) Improvizátor-
-experimentátor. Slova jsou vášeň a řeč je droga! Žížkov je
osud, zde je moje doma. Psát verše o lásce? Je správná doba!
Skrze slam poetry nacházím boha. Z myšlenek toku občas
bývám v šoku! Než poslední sloku ústa má řeknou, napíšu
báseň, ale fakt pěknou... o lásce k slovům, kterou máš se
mnou! Mistr ČR 2013.

Viktor Hanačík

ÓHM

Óhm zbásni, slamuj, žij, dýchej,
ožívej, znovuožívej, sni,
žij, odýchej, umiluj se,
Jen pláč a smích jsou esa
uvolni se, ulož mysl do přítomného,
vystav nekonečný most k ní,
natáhni se a vypni ji,
nesouměřitelné veličiny
stopni myšlení,
buď esencí

Dechem Kosmu;
lásky a strachu
Štítky pozdravů,
okvětnice kosmické spirály,
jdou ztančit všemi směry,
ke kterým se lze řadit
až na soumrak toho co vozí,
naše těla dolů na zem,
síla přitažlivosti mizí,
v životě a jeho hrám napospas
vznášíš se do netělesna,
přes patra membrán,
zářivé oceány nirvány,
Skutečnost nezávěsná:
svádí boj o nemožnosti,
spiritualita tvaru noosfér,
koncepty mizí v polích
Kdo je slamer když se nikdo nedívá?
Dělitelných jedenáctými dimenzemi,
ty je utkáváš kavalériemi nozder a mozku,
ten nejneobhlédnutelnější tkadlcův stůl vesmíru,
Kdo zahubil strážce když ne Cosmos?
až pojednou staneš na vrcholu jehly,
rozpřažen horou vstříc prabytosti všeobecné,
ucítíš její starodávný hlas
Čím jsi se to stala než uplynulo milionté zatmění?
říká
„Jsem utkána
ze Světla
svatých hvězd“
Na počátku jich bylo šest
nebo sedm
sto osmdesátou první
a tak se rozpomeněš

půjdeš dál za oceány za lány Stvoření
rodících se Zde
za možnostmi ke zlomu k tomu určených
kouřový most tě jen mnohovesmírně zatěžuje
a přece se točíš
vystřelíš čakrou míst k amorfizaci prostoru
nahoru
vše se uděje ve vteřině bezčasí plástve žhnoucí
pulzují
promluvíš do ticha cosi o této chvíli
myslíš na bezmyšlení o konkrétní filosofii
i nekonečné budoucnosti
a tisíce dalších v chrámu kosmické Naději
vykrotíš neznámostí vtělený a předem
definovatelný tvar stvořitelnosti
když zaspíš již nikdy více tě nevysloví
ční se od polí
oči jež tkví zde a jinde mezi tím co je a není
a bude nebo nebude
zaklepeš na dvířka travičům nevědomí
„vyberou toho vzadu“
rozedmosti infinit tomu vévodí
vybereš si správně cestu tě svede vždycky
poté už jen příchůť smrtelné se vytrácí
správně
až k zámrtí kde se probudíš
nikterá zvaná Slovo tě nenalézá
a tma Tě nepohltí
nezadržitelně budeš blížít její v kříž
tvé ticho je ústí křídel těl těch druhých
Jste jen Vy a Mosty mezi lidmi
nemáš se čeho chytit leda propasti paměti pod
sebou

Poezie a Vy my a vy jedinci společné noty
dokud její pohár spásně do dna nevypiješ
nad klaviaturou kosmické fugy
Prázdným výtahům solar plexus
a ty zři nebo nepotkáš vykoupení
jednoatomární molekuly hodnoty zvané hmoty
Na cestě Tě shledají plodnou prázdnotu
A její
námořníci jednoty uvěří že
slam vyjeví zákon tvůrčí mysli
surfaři noosférické vlny bezpočátků se těší
AŽ dobojuješ maraton mamutích dechů
za básnickou vytrvalost
a Atomy
věčné tři atomy
milují šepem
„natrháš dlaň ke hvězdám“
Já Ty My
„na počátku
pátráš po epizodě z nekonečna
bude zvuk“
ÓÓÓHMMM!

Viktor Hanačík (* 1992 v Uherském Hradišti) Slovácký snílek
plodnosti jar budoucích, padající vzhůru spirálou vznešeného
vědomí e2ntheonu, objevován u mikrofonu slam poetry od
roku 2013. Obsadil 2.–3. místo na mistrovství České republiky
ve slam duetech 2015 s Tomášem Roztočilem. Zaznamenal
doposud v osud tři básnické sbírky: Zpěvy Divotvorné,
Preludium, Lávo z Dun.

Ondřej Hrabal

KLADIVO HUBY 1

Kladivo huby nemilosrdně hubí ticho v divadle
hudby
drtí ho, když kovadlina místo řinčení mluví
je naším nástrojem slovo, či jsme my jeho nástroji
toužebně prosím Múzy o trochu mízy, obětuji jim
další postavu své knihy
nikdo jiný její konec neobřečí, z této tíhy tuhnou
žebra a nádech je těžší než pod vodou
těžší než zvednout palec vzhůru, když gladiátoři
v mozku pokleknou
těžší než chodit po zemi, když víš, že můžeš letět
jinou cestou
neb je lehčí vytvářet světy s vlastními zákony,
štěpit v nich atomy údery psacího stroje; pak
elektrony poslat ve vlně proti chlápku, který
v kavárně buzeruje nemluvně, tím mu nechat
vybuchnout hlavu a být v právu!
... tiše...
dýchej tak, abys slyšel své srdce tlouci
zvukové vlny lehce chvějí tvými ušními boltci
... třepetatá, třepetatá

každý východ slunce otvírá vrata a západ zavírá
jen dvířka, víš kam nahlédnout – k výškám
přesto přes sto stop stopař musí jít nad okraj,
chce-li zahlédnout dálavy či aspoň jejich stíny
zabití ticha je pak jednou z mnoha vražd bez
pocitu viny

jak sůl v ranách, v oku klíště, strach a bída, věty
v míše
však neztečou na papír
tak vzít papír místo meče jenom kvůli rýmu
k dopsání nedomyšleného

vyrobím kov ze slov, budu slovář, než se stanu
zámečníkem
na pódiu máchat svými meči coby instantní
básník upředen publikem
„zdarec, ty vole dneska mazec, jak dlouho už
děláš slam?“
„dvacet roků každý den“
tak jak ty
vyjadřovat jen abstrakty mysli
mysli

když přestanem třískat do žhavého železa
je třeba jej zchladit
kád' s chladnou vodou nám zastoupí slovní říčky
žárem z výhní pak budeme jen zapalovat svíčky
k osvětlení ticha

Vlny
z přetlaku
ticho
z prázdna
lavina
prázdná

Ondřej Hrabal (1995 v Uherském Hradišti) Kytarista, dramatik, prozaik, textař, lesa pán, básník, slamer, hudební skladatel, datel, moderátor, student filozofie a anglické filologie na UP. Spoluautor fantasy ságy Odkaz tastedarů, baskytarista kultovní kapely Seno na seně feat. Špagety Mario (postdekadentní pseudointelektuální alternative funk-rock), kytarista a supervizor v Bake Until Golden (indie folk-pop); Ondřej Hrabal Project (jazz-folk-electro) coming soon.*

Adam El Chaar

NA ROZTRHÁNÍ

seber tabák tmy a z nití stínu hábit splínu shod'
jsi minuta vyvinutá z prašné pavučiny
v očích život až se sbíhají sliny
před chvílí tu nebyla
za chvíli tu nebudeš opět
jsi tu jen teď
lásko na první pohled
honem rychle honem
k příštímu okamžiku
a když skutek utek
prostě se nadechni
všechno je vyřčeno
tak to řekni po svém
honem rychle honem
k příštímu okamžiku
zároveň nezapomeň

nahý nudou jak Emil Zola
žádné zážitky a to zhola
píšu rozmáchle ba
je to můj denní chleba
jako preso a cígo
jen písmo
jako dým se nerozplyne
v cíli chvílí kvílí víly
už ne maso jezme býlí
už ne černí budme bílí
píšu a fanyanky šílí
přijmi přítmi stěny ženy
život miní ženy mění
k další kosti tě mostí
klestí ti cestu ke lsti
k plotu komplotu letu na Pluto kde prý je život
ptáš se co to je
je to cesta
život ti utíká mezi prsty
které ho zároveň prstí
vize smrti tě zprostí dokonalosti
syt sám sebou v pasti rotující slasti
myslíš si že cítíš ale jen interpretuješ city které se řítí
odnikud jako výhra v loterii
jedni hledají jádro pudla
jiným se v kapse otevírá kudla
jedni jsou hadi a čekají na kořist
zakousnou se a nepovolí stisk
pár let pak nemusejí jíst
jiní jsou jako znamení
a nechávají se číst
jméno má jen to co nemá cenu
podstatné tepe v latenci
chce to jen větší kadenci

potenciální potenci
abych vážně byl
stoupá ve mně napětí
z toho jak tě odkládám
z toho jak jsem
na cestě mezi světy
schválně sám
siamsky spojený
se slábnoucím sluncem
slunce se poulí do polí
to co bolí už nebolí
nastává tma
tvá i má
chybíš mi a přitom nejsi
jsi vzdušný zámek ztracených skřítků
jsi můj námět na povídku
jsi láska ze zaslíbené země
nejsi ale jsi ve mně
jsi kolej v noci jsi k mání jsi na roztrhání
hraješ to na všechny strany
začátek i konec
ty se měníš já zůstávám stejný
strhlas mé dny jsem sám to znám jsem
navíc jak síra po ohňostroji
ráno zmizí ale teď tu stojí
nejde proti ní brojit
dobít ji ani spojit odpustit
odhodit svůj širák v dál
zvednout flintu ze žita
zamířit a pal
nebudeme spolu
nerozdělitelně
ale možná něco zasáhne
možná se potkáme

možná to bude osud možná ne
možná jde jen vo dojem
slunce zapadá za obzor jako kulička do rulety
červená pachuč krve poslední věty
je třeba zbavit se pout její influence
ať koná dobro těm kteří ji zcizili
ranými výtrusy vlastní nahoty
jako ty a mé sny a všední dny plné tmy
oficířským spermatem postříkaná sestra se
nesehla
ani když se jí do těch postříkaných koz zakousl
mráz

Adam El Chaar (1984 ve Zlíně) Na poetry slamu poprvé vystoupil v listopadu 2013 na regionálním kole v Olomouci. Následovaly pokusy v Pardubicích, Luhačovicích, Poznani, Praze a opět Olomouci. Svě slamové zážitky popsal v několika reportážích a teoretických textech na blogu, který nedávno zrušil. Publikoval například ve Tvaru a Psím víně, internetovém Divokém víně. Autorský blog má na serveru iDNES. Jeho aktuální tvorbu lze sledovat na doméně Adamel.cz.*

Jan Jílek

PORODNÍ SHOW

Pak poprvé a potom stále znovu
Když tvoje přítulka má ovu
Proběhne tulení
Ty snažílek
Ona snažilka
Ty jako noha, ona jako teniska
Prostě megachcete mimíska
A potom jde to hráz na hráz
Zběsile jak kulový plesk
Pozitivní crash test
Těhu příznaky
Supertěhu
Megatěhu
Za tři trimestry budete tři
Plodová voda čo ho drží nad vodou
Porodní show a mimi must go on
Na tyhle lajny sjel jsem český slam
V síni slámy figurínou pro crash testy ostatních
V síni slámy panákem
Se slamákem
Sestřelil to žaludem
Jak Rumcajs nebo Rosenberg
Byl jsem hin
A lidi hin
Hin Pepa
Hin Ládin
Měl to bejt syn
Měl to bejt slávy syn

Slávista se spartánskou výchovou
Předplacená syn-karta
Bez metafor
Synek kdo chachacha
Synek kdo chichichi
Ale žijeme v zemi kde ovar se potírá peroutkou
Kde broukají se ovčácci čtverácci
Kde zítra znamená už včera
Permanent syn-tax fatal error
Probíhá aktualizace
Nevypínejte mikrofon
Narodila se slávy dcera
Jsem z ní hin
A není to syn
Kde nebylo nic, najednou je něco
Pár stahů
Pár stehů
Pár stahů
Pár stehů
Pár stahů
Plodová voda čo ji drží nad vodou
Plodová voda hustá jako pho-lívka
Porodní show
A mami
A mimi
A mami
A mimi
A mami
A mimi
Must go on
Placentimetr za placentimetrem
Tepe tep
Tepe tep

Tepe tep
Va-gin s tonikem na kuráž
Vul-va-gin se svatým Epiduralem a svatým
Toníkem
Už brzy otčenáš
Nazpaměť už znáš
Ba ne, vole, neznáš nic
A v momentu velkého plesku nemůžeš nic říct
Když vteřina trvá jak historie lidstva
Placentimetr za placentimetrem
Když opustila přístav
Dals chromozom X ale stojíš tam jak tvrdé Y
Ypsilon Don Giovanni
Porod nebyl do vany
Byls tvrdej
Měl lybydo
Lybydon Juan
Kdybydon Juan
Teď jedna věc tu v krvi leží
Mráz po těle radostí běží
Dětská hlava i s tělíčkem
A tělíčko s hlavičkou
Porodní show
A ona must go on
A na hrázi podle skal
Bílý pan doktor zatleskal

Jan Jílek (* 1982 v Hradci Králové) Jan, co jí lilek, se narodil čtvrtého září – stejně jako před ním čínský císař Wan-li, nacistický oficír Fritz Todt a zpěvačka Beyoncé. Jan Jílek, co jí lilek, chodil a žil s několika ženami a skončilo to svatbou, na kterou přišel v růžové a černé. Jílek, co jí lilek, se slam poetry věnuje od roku 2006. České republikové finále vyhrál dvakrát,

pročež byl podle regulí doživotně diskvalifikován. Vystupoval na desítkách slamů v ČR i zahraničí (Slovensko, Polsko, Rakousko, Německo, Belgie, Itálie, Španělsko). Jan, co jí lilek, vydal v roce 2010 vůbec první českou knihu slamových textů s názvem Jan jí lilek. Mistr ČR 2008 a 2011.

Jiří Jurán

DEPRESE

Svět je rychlý. Svět je složitý.
Furt musíš namáhat mozkový závity.
A musíš se zlepšovat, musíš být dynamický,
připraven na všechno, všude a vždycky.
Nesmíš nikdy zpomalit, jinak ujedou ti vlaky,
uteče ti příležitost a partnerka možná taky.
Potřebuješ spoustu profilů, nicků, hesel, pinů,
a aspoň čtyři různé adresy,
z toho by snad jenom robot nedostal depresi!

Co s tím?
Pozitivní myšlení? To už tady bylo.
Za jakousi terapii dal jsem pětikilo,
dostal jsem dvě mantry a tři afirmace,
ať si to furt opakuju, že to je duševní práce,
a to že mě nakopne, plus k tomu růžové brýle,
a dobrá nálada prý bude otázka chvíle.
Tady evidentně někdo pojmy plete si:
já nejsem magor, já mám jenom depresi!

Někomu pomůže nová holka, slečna nebo dívka,
nejlépe romantická pozitivní naivka,
co nabídne nejen slovo a duši, ale i tělo,
to by prý pomoci zaručeně mělo.
A komu nestačí jedna na ty jeho depky,
tomu pomůžou dvě kůže, mladý, teplý, hebký,
to všechno třeba v posteli s nebesy.
Ale co má dělat moralista nebo monogamista
v depresi?

Když nezabere žádná tělesná slast,
ještě pořád je tu starý dobrý chlast.
Valašský penicilin, lak na rakve anebo rum
vyrovná se těm nejlepším doktorům.
Někdo sice ty jejich prášky bere si,
ovšem mnohem lepší je archivní Hennessy.
Ale co má sakra dělat abstinent v depresi?

Jsou lidi, co to dokážou řešit rychle:
když pochopí, že život je kulatá krychle,
razného řešení se neděsí,
napíší dopis a slušně se oběsí.
Nebo Japonec vezme katanu a šikovně střeva
vyrvé si,
ale co má dělat pacifista v depresi?

Jasně, vždycky se ještě můžeš dát na modlení,
to ale taky úplně pro každého není.
A taky není vždycky farář, rabín nebo imám k mání,
co by ti dal požehnání.
Já vím, i bez nich se můžeš spojit přímo s nebesy,
ale co má dělat himlhergot krucifix ateista
v depresi?

Když zalezu domů a zatáhnu závěsy,
to není dobrý, chce se mi pouštět smutné bluesy.
To radši vyběhnout ven, ale ne na útesy.
Zpátky na stromy! Vnořit se v pralesy,
a tam, bez iča, pojistky, bez banky,
bez mobilu, kreditky a občanky,
zcela offline a odpojen,
budu snad konečně spokojen.

Tam, v příbytku bez oken a dveří,
obklopen divokou zvěří,
budu přijímat zoufalců procesí,
a radit jim, jak řešit depresi.

Počkám tam i na vás...

Jiří Jurán (* 1965 ve Velké Bystřici u Olomouce) Od dětství divadelní ochotník, amatérský ornitolog, vášnivý čtenář a fotograf, živil se jako spojař, jeřábník, barman a podnikatel, v současnosti psychoterapeut. V Café na Zábradlí zřídil galerii, kde dává prostor známým i naprosto neznámým umělcům. (Občas si zde vystaví i svoje fotografie, do kterých vkládá verše různých básníků, říká tomu Poetografie.) Psaní básní je pro něj jakási duševní hygiena, jiný způsob práce se slovem než v praxi terapeuta. Rád používá paradox, absurditu, nadsázku a humor.

ŽÍT ŽIVOT ŽÍŽALÍ

Mít celou rodinnou bandu v andrgraundu přináší
jistá úskalí:
žužlat živce, žrát žulu, žvýkat špínu,
kdejakej výtok lemtat
– no tak jen zkus si biorytmus destruenta
a pak tě za vodměnu, za tři čenta
prodá nějakéj cucák rybář,
co tě napíchne na háček jak Jánošíka,
až z tebe vnitřní sekret stříká
no to mně řekni, která svině tenhle svět vytváří,
to je pak přece jistý,
že všechny žížaly se řaděj mezi ateisty,
páč víra ti v druhu moc nefrčí,
když ti z břicha háček trčí.
To potvrděj ti hlavně žížaly, co žijou v Krči,
v útrokách Jižní spojky,
teda já sem žížala taky Pražák,
ale z Trojky,
sem žížala Žížkovan, doslova Slovan,
až do kosti morku
a z trávníku rádo se koukám na Víktorku,
anebo se jen tak volně z kopce kochám,
jak moc daleko z Žížkova k vodním plochám
– epochálně daleko...
A řekneš si, že se snad počítá, že
co Žížkovan, to husita?
Inu, však vony sou i jiný tragédie, třeba:
doba říje, říjen, všechno kvete, svítí, hlavně kvítí,

pářej se samci, samice,
i hermafroditi.
A tak z půlky z nás sou náhle panny,
čili nikým nevožížlaný, a půlka z nás zas dokazuje
že i růžová může bejt
barva mužova,
tak když toho svýho já přežížlam si vedví
a narodí se nám krásný děcka
– Ludvánek a Hedví...
Přijde krtek, kurva jedna černá!
Snůška svinstev nepřeběrná,
horší nežli v centru herna,
navíc v Praze náplava
– z Kostelnýho Vtelna
(okr. Mladá Boleslav, pozn. aut.),
co sežral nám doma jednu žížalu
a druhou ponechal si na šálu,
protože mu utíkala velmi, velmi...
nedostatečnou rychlostí,
tak řekni, není-li to k zlosti!
Z Žížkova táhni pryč, ty děti vrahu, nikdo tu
nechce tvou podzemní dráhu!!!
Však!
I v krtčích mateřskejch školkách se učí,
že hnout žížale žlučí
nikdo ti nedoporučí,
tak pozvednu prapor Olgoje Chorchoje
a jak Žížkischán povedu žížaly do boje,
že krtky donutím do pátku
zakopat válečnou lopátku
a žížkovská věž bude památník všem obětem
a jako hymnus použijem tenhle slem!

Anatol Svahilec (* 1994 v Mladé Boleslavi) Občanským jménem Václav Šindelář. Základní a střední školu vychodil v Plzni, ačkoliv si na boleslaváctví nenechá sáhnout. (Samouk) dramatik, režisér, aktivista (jednou svolal jednu demonstraci), vynálezce (mj. kruhového divadla Panoptikon Barikáda), scénograf, tanečník, choreograf, vizionář a náhodný básník a herec, příležitostný vysokoškolák. Slam poetry začal dělat, protože s ním nikdo nevydrží ve větším divadelním souboru, a tak výstupy sám tvoří, režíruje a odehrává. Mistr ČR 2014.

Bob Hýsek (*1974 v Uherském Hradišti), překladatel, redaktor, editor, pedagog a pořadatel kulturních akcí. Od roku 2006 v Olomouci pořádá a moderuje slamy a také vyučuje slam poetry na UP formou veřejně přístupného kurzu/klubu, v současnosti se spolkem Detour Productions organizuje i celostátní šampionát v této performativní disciplíně. Je editorem sborníku Deset deka slamu: průřez olomouckou slam poetry (2015). Jako překladatel působí především v nakladatelství Argo, kde se dlouhodobě věnuje dílu Charlese Bukowského a Philipa K. Dicka. Mimo jiné přeložil také román Libidárium od Nicholsona Bakera, sbírku Píseň z pytlíku na zvrátky od Nicka Cavea či básnickou sbírku Iana Stephena Napospas vlnám / Adrift, již byl také editorem. Na přelomu let 2013 a 2014 založil při FF UP v Olomouci Ateliér uměleckého překladu, kde s kolegy a studenty připravuje k vydání rozličné literární výbory. Takto vydal s Matthewem Sweneyem antologii současné slovanské poezie Bludné kořeny / Wayward Roots (2014), v nakladatelství Argo vyšla sbírka povídek Philipa K. Dicka Menšinová zpráva a pro berounský festival Stranou vznikla velká překladová antologie shrnující léta 2013–2017. Aktuálně se studenty v Ateliéru připravují k vydání antologii současné skotské poezie a do angličtiny překládají české básničky a prozaičky.

P. S. Mistrem ČR 2017 se stal plzeňský šoumen Dr. Filipitch, 2. místo získal Tukan, 3. místo Jiří Juráň, 4. místo Ellen Makumbirofa.

Před vystoupením – Pavel Gončarov a Barbora. Kladivo huby 2015, Divadlo hudby, Olomouc.

Barbora. Kladivo huby 2015, Divadlo hudby, Olomouc.

Anatol Svahilec a Ondřej Hrabal. Duo slam 2015, ArtUm, Olomouc.

Metoděj Constantine. JJ slam (Jan Jílek slam) 2015, Divadlo hudby, Olomouc.

Porota se rekrutuje z publika. Duo slam 2015, ArtUm, Olomouc.

And the winner is... Kladivo huby 2015, Divadlo hudby, Olomouc.

Na pódiu – Dan Kunz. Slamastyka 2015, ArtUm, Olomouc.

Po vystoupení – Dan Kunz a Ondra Hrabal. Slamastyka 2015, ArtUm, Olomouc.

Publikum okouzlené. Duo slam 2016, Jazz Tibet Club, Olomouc.

Honza Dibitanzl a Adeladla. Duo slam 2016, Jazz Tibet Club, Olomouc.

VÝLET DO SLOVINSKA

„Vytčeno před závorku“: Můj osobní guru, režisér Alois Hajda, mně kdysi radil: cítíš-li se v nějaké činnosti dvojka, tak toho radši nech. Vrátil jsem se ze Slovinska a zjistil jsem, že už v malbě nejsem jednička, takže od té doby už v ateliéru jenom lažiruju, a je pravděpodobné, že štětce a barvy opustím nadobro. Ale teď vážně. Zajedete-li někdy do Lublaně, určitě „hodte čučku“ do tamní Moderní galerie výtvarného umění. Po návratu do Zlína jsem oslovil řadu výtvarníků, a nikdo je neznal: slovinské bratry France a Tona Kraljovy. A když si prohlédli v mém mobilku Svatbu od mladšího Tona, který mimochodem na začátku dvacátých let min. stol. studoval v Praze sochařinu, tu plachtu o rozměrech nejmní tři krát tři metry, zdálo se mi, že i jim poklesly brady. Ostatně, gúglujte, ne gelujte, jak mi počítač neustále napovídá. A možná budete překvapeni, jak i malé národy dovedou ze sebe vydat počet, či jak se to říká, nejenom ti, kterých je víc...

... V sobotu desátého června (2017) ve tři v noci vyrážíme ze Zlína, otec a syn. V kufru mazdy mám pár rozmalovaných obrazů + pár petek se slivovicí, syn řídí. Za Starú Breclavú u nové benzínky začíná smrdolit, rozednívá se. V dálce Vídeň, nad ní duha. Na tušených hranicích chválím EU. Žádní pohraničníci, žádné kontroly celních prohlášení, jenom svodidla. A svodidla a zvukové bariéry pokračují,

v nich sem tam škvíra: vyhlídka na učesané Rakousko.

Na autobusovém nádraží Vídeň-Erdberg cestujících plno, někteří snad až z Aljašky. A venku pořád to močopudné počasí, čili na WC pouze s eurocenty. Máš?, nemáš?, zaplaťpámbu aspoň za svěrače.

Se svými obrazy a petkami nasedám do autobusu, který v sedm nula nula vyráží směr Lublaň. Syn se jede dospat domů. Všechno klape. Rakouská hranice se Slovinskem je opět mile propustná. Oblohu podpírají hory, na nich sem tam kyklop, pod horami rovina a domečky. A v polích *hop*. *Hop* je anglicky chmel, jak jsem si nalistoval ve slovníku, dnes ještě na půl žerdi. ... To, co za Rakouska-Uherska plnila němčina, to teď páchá angličtina. Na každém rohu. Nedá se svítit, neumíš anglicky, jsi občan druhé kategorie. Já například nevím, co je to brownfield. Mizerná level...

Ljubljana, hlavní město dvou a půl milionového Slovinska, město Plečnikovo. Velikosti Olomouce. Úplně stačí.

Na autobusovém nádraží Ljubljana na mě čeká taxík. S obrazy, petkami a kufrem plápolám k němu, malíř Igor Simonovič, Srb z Bělehradu, mně pomáhá. Jede taky do slovinské *galerie naiv-nich samorastnikov v Trebnje*, z Lublaně pětáctýřicet kilometrů na jih, je taky pozván na tamní workshop. Na rozdíl od starce má jenom batůžek, náhradní pohorky mu visí na šňůrkách kolem krku, pod paží několik dřívěk, na která bude malovat.

Městys Trebnje – něco málo přes tři tisíce obyvatel –, ale vlastní i symfonický orchestr. A galerii by místním mohla závidět i Olomouc, galerii, kte-

rá slaví 50 let svého trvání. Zahájení oslav podle toho vypadá. Diplomy, kytky, polibky, k tomu nezbytná mikrofónová nemoc projevující se všude stejně: jakmile se dostaneš na pódium, popadni mikrofón a nenech si jej vytrhnout z ruky, dokud ze sebe nevysypeš všechny fráze, které znáš. Maně jsem si vzpomněl na našeho tatíčka TGM, který kdesi kdysi na zájezdě po moravských městech vztyčil se při jednom zastavení v otevřeném autě a sdělil přítomným sehnutým, kteří na něho vystrkovali opět jakési děvčátko a chlapečka v kroji: NEBÁT SE A NEKRÁST! – a dal pokyn řidičovi. Po chvíli tedy mizím „na dvě deci vzduchu“ a závěrečnou skladbu, kdy hráče na foukací harmoniku doprovází čtyřicetičlenný symfonický orchestr, poslouchám už v chládku před budovou.

Seznam dalších pozvaných *samorastnikov*:

Samaneh, šestadvacetiletá inženýrka softwaristka vzděláním, z Íránu, připomíná mi sestřenici z Archlebova Růžu. Hidžáb ze zásady nenosí ani doma v Isfahánu, a kouří; kouří i u benzínky; touto dobou je na jiném malířském pobytu – v Paříži, software ji nebaví, peníze na obživu jí posílá otec z USA...

Javier, Mexičan z dvoumilionového Leónu, něco přes šedesát, maminka Američanka, on otcem 5 dětí, v Mexiku *girls no problem*, žije teď v jedné domácnosti se dvěma pětadvacítkami, živil se kdysi politikou, nyní uměním; na svém rozměrném plátně ukazoval mi jakousi miniaturní postavíčku politika chlemtajícího vodu z kaluže...

Emin, velice milý Turek, mluví tak potichu a takovou angličtinou, které skoro nerozumím. Je o pár let mladší než já, býval ředitelem istanbul-

ského archeologického muzea a z Čechů zná Bedřicha Hrozného, který rozluštil chetitské písmo, Franze Kafku a Jaroslava Haška...

Franco Mora je podsaditý Ital z Mantovy. V duchu italské zručnosti a pracovitosti pojednal už svými malbami dítek svazujících hvězdy a klouzajících se po obloze po slunečních paprscích nejedno *muro*, nejednu italskou zeď. Za týden v Trebnje pomaloval deset pláten dětičkami svazujícími hvězdy, klouzajícími po slunečních paprscích...

Stjepan je Chorvat. Pomalu pečlivě maluje olejovými barvami na sklo stromy, keře a figurky, vše nechá dva dny zaschnout, a pak přetře šedou a bílou. A má něžnou zimu. Stejnou zimu už namaloval pro zdejší galerii zhruba před dvaceti lety a tvrdí, že v Mariboru by ji prodal za 3 000 eur...

Darja, Slovinka. Dobrá karikaturistka. Její manžel, zemřel v devětatřiceti, je v Trebnje zastoupen taky několika „skly“. Něžné posmutnělé krajiny plné mračen a větru. Tady se spolu seznámili. Tady spolu malovali. Darja mluví anglicky a italsky. Obraz pro galerii si dovezla z domu. Kolem rozmalovaného posedává, asi nemá sílu...

Igor z Bělehradu si položil na podlahu velikou černou PVC plachtu a na výše zmíněná dřívka vrstvil barvy, do nich vlepoval vystřižené kousky kůže, které něco připomínaly. Na to něco, co něco připomínalo, kreslil ještě černou propiskou. Práce jak na Sixtině. Ještě poslední den obrazy tečou. Nosí tedy dřívka na dvůr. Na dvoře je pětapadesát na slunci. Igor začal malovat před šesti lety. Přestože vystudoval režii a filosofii, je nezaměstnaný, tak jako jeho otec a matka. Nejlepší bylo za Tita. Takže mu ten pobyt, kde nám kromě pitiva

platí hotel, stravu i cestovné (0,23 EUR za 1 km), přijde asi vhod...

Jánoš je rovněž Srb, původem – jak on tvrdí – Hun. Když se ho totiž ptám, proč pořád dokola maluje ty tři koně nad melounem, říká, že oni – Huni – se přihnali do Evropy na koních. A geny nevymažeš. Jánoš mluví taky anglicky, ale zřídka. Dle jeho tvrzení: tarzanangličtinou, tj. ve stylu: Čita, come here! Čita je opice, Tarzanova přítelkyně, jak si už nevzpomínám...

Irena je Slovinka. Před ní, i když, pravda, zbytečně, prchám. Starší odkvetlá kráska. Asi sběratelka srdečních zlomků. Vlastní parádní červené nízké sportovní fáro, artsalon v Mariboru a přivezla dva vzpomínkové autoportréty ve stylu *když jsem byla mladá*... Jeden je obklopen krásně namalovanými růžemi, na druhém se tváří uprostřed bílých květin s včeličkami a motýlky poletujícími po šepsu. Šeps je podklad pod malbu...

Dobrosav. Srb. Původním zaměstnáním pasák ovcí. Ve svých obrazech navazuje na „jugoslávský pointilismus“. Něžné tečkování snových krajín s „lidově demokratickými“ motivy, popisujícími idylický venkovský život... P. S. Všichni se mě tady ptají, neznám-li nějakého malíře Hrušku z Brna. Neznal jsem. Ten si pro vytečkování svých insitních obrazů zvolil ještě sofistikovanější metodu: Každou tečku dělá pomocí injekční stříkačky. Takže jeho tečky jsou plastické.

Stravujeme se v hotelu hned naproti galerii. Jídla je v duchu současného evropského *plýtvavého žíru* hodně, a vynikající. Co chvíli něco na houbách, ryby obden. A knedlíky naslano a ještě plněné tvarohem. Během doby „odmorů za kosilo“

(pauz na oběd) a večerí dělám si malou anketu: *Koho znám z Česka?* Turek, jak už vzpomenuto, zná ty tři Čechy, Igor kromě Václava Havla ještě Zeman a váží si ho, protože je pro Rusko, tak jako on, a proti Západu, tak jako on, Igor. Ital byl a Praga, ale nepamatuje si nic. Jo, zná Nedved z Juve a Lendla. Kdosi ještě vzpomněl Martinu Navrátilovou. Mexičan a Íránka neznají z Čechů nikoho, Chorvat jakbysmet. Jedna z vysokoškolsky vzdělaných galeristek vzpomněla Quo vadis? od Sienkiewiczze a Chopina. Ale pak se opravila a dala Smetanu. O Sobotkovi ani Babišovi, natož o Kalouskovi, se nezmínil nikdo.

Neposmívám se, tak to je. Kdybychom Čechům rekreující se na plážích Balkánu dali nápodobné otázky, dopadli bychom asi stejně...

P. P. S. Na mé dotazy na nedávné boje mezi nimi, sousedy, nikdo nechce odpovídat, nikdo nechce o té ostudě mluvit. Ani tarzanangličtinou...

Pobyt v Trebnje se od pobytu v edenu příliš nelišil. Ráno jsem švédsky posnídal a šel do galerie. Ke svým rozmalovaným obrazům. Galeristky roznášely kávu, v bífé byly k mání meruňky, třešně, maliny, hrušky, broskve, nektarinky, zákusky, minerálka... O nějakém tvůrčím amoku tedy nemohla být řeč, navíc když každou chvíli přišlo procesí dětí, i z mateřských škol, i osmáci... (Děcka milá, jako všude na světě, jichž se ovšem na podstatné věci nikdy neptáme a které našimi ješitnostmi pak trpí nejvíc... Teprve když je nejhubř, promiňte mi tu asociaci – protože v galerii se netrhly dveře, aby nevešly další a další rozzářené oči –, oblékáme ty děti do bílých rouch a sukniček a dáváme jim do rukou ratolesti, aby prosily různě

ty panenky Marie za nás, aby nás zbavily moru, jež jsme si ovšem přivodili sami, anebo se snažily obměkčit jiný produkt naší odvěké nesnášenlivosti, třeba husity, viz Jaroslava Čermáka slavný obraz Husité u Naumburka.)

Coby kantorovi v.v. mně to občas nedalo a učil jsem ty malé Jihoslovánky západoslovansky. Čili po čtvrt hodině umělo každé z těch slovinských děcek česky, protože *lopata, vlak, bus, kostel* se řekne ve Slovinsku stejně jako u nás, některá slova jako *žlička, krap a krtáča* se od našich liší jenom drobnými přesmyčkami, jako *lžička, kapr, kartáč*.

Mám za léta odzkoušeno, že se lze domluvit v jakékoliv vám neznámé řeči, pakliže váš protějšek má na dorozumění zájem. Pomalu, slowly, případně rukama nohama, pomocí tužky. Prodejna kol se dá tak sice snadno zaměnit s optikem, ale budiž. Hůř je, když se nechce. Pak je i taková poměrně pro nás dost pochopitelná řeč jako slovinstina těžce uchopitelná. Čili Slovinci, Chorvati a Srbové, kteří u našeho stolu tvořili většinu a kteří si rozumějí jako my se Slováky, si hezky jeli svoje blues, navíc když jejich pobyt v trebnjeské galerii nebyl první, takže se znali a měli pořad na co vzpomínat. Takže u našeho babylonského stolu paní Irena, která měla hlas jak siréna v posledním tažení, co do „struktury“ (sorrri), ale co do decibelů úžasný, nás němě přihlížející odsuzovala k pustému konzumu. Ani Ital se zpravidla nevmezoval, Turek byl tichý, Mexičan měl po celý týden posunutý čas, takže si pletl večere s obědy, a krásná Růža z Isfahánu oč skromněji jedla, o to víc dobkala do svého smartphonu. A já jsem měl

neustále *déjà vu*: Jedenáct osob různého pohlaví a různých národností naposledy večerí kolem babylonského stolu, když naráz potopa a ono je to vyplaví na hladinu. Obloha temná, nikde nikdo, jen kdesi v dálce prcká Noemův kutr... Koho bychom asi tak utopili jako prvního, abychom měli stůl pokud možná pro co nejmenší počet pasažérů, protože zas tak veliký není, kdo by *kapitánoval*, naučila by nás nouze komunikovat?... a podobné ptákoviny mě napadají.

Naštěstí nás pořadatelé berou ve středu do Lublaně. Pod hradem na náměstí duní nádherný symfonický orchestr – a slzy se k hudbě hodí. Na večerí jdeme do malé restaurace. Obsluhují děvče a chlapec s Downovým syndromem, a všichni se jim snažíme to dilema komu pivo, komu kafe očividně usnadnit. Na závěr upozoruju, jak dívka předstírá, že skočí na stůl a posbírá nádobí i tam, kde její krátké ruce nestačí... Asi její oblíbený žertík.

Restaurace, jelikož zaměstnává invalidy, má tomu přizpůsobené daně.

Všechno krásné ale jednoho dne končí, loučím se s Trebnjí, s krásnou galeristkou s krásným jménem (Andrejka Nose) a s Igorem a Samaneh nastupujem do taxíku, Samaneh si na nejbližší benzínce skočí ještě pro cigarety.

Slovinsko je krásné a mírné i z dálnice. Hlavou bleskne, jestli to Rakousko-Uhersko nebylo přece jen výhoda. Bývali bychom měli moře dodnes, a jestli ten „žalář národů“ není jen do šedé kůry zadřený vystydlý bonmot. Ostatně když v roce 1885 v Kroměříži vítal císař Franz Josef I. ruského cara Alexandra III., jak si můžete vygúglo-

vat (sic!), mohli se Hanáci, jak to slušně napsat – při treku do jeho zadní části kalhot? –, strhat.

V Lublani mám do odjezdu autobusu na Vídeň tři hodiny čas. Ukládám si tedy zavazadla do úschovny, v přepočtu za 180 Kč, a vyrážím na Trojmostí, architektem Plečnikem přetvořené přemostění říčky Ljublanica, do Ljublaňáky oblíbeného epicentra. A nejen jimi. Potkáváme se tam lidé, národů ač jsme různých, snad z celého světa. A obdivuju.

Snad hodinu jsem seděl na kostelních schodech a pozoroval, jak ve výšce 10 metrů nad kostkovicí koná svou práci obyčejný postřikovač vody a jak se dole pod ním ráchají děcka, jak se v neviditelných kapkách osvěžuje dívka s nápisem *MINIMALISM* na nadrech málem rozvodněných. Babel by vyskočil z kůže.

Ale všechno krásné jednou končí. Jdu na WC na vlakové nádraží, je zdarma a teče tam teplá voda, pozoruji holuby, jak v kolejišti šlapou pražce, elektrická rychlíková lokomotiva, která je plaší, má na sobě nápis $E = m \cdot c^2$. Vyzvedávám si z úschovny zavazadla, a protože mám ještě čas, přečtu si dvě povídky z milovaného Isaaka Babela, z knížky, kterou z pověřivosti – nic horšího než vstup do Buďonného Rudé jízdy za občanské války v Rusku, jako jejího autora, by mě snad nemělo potkat – nosím s sebou už víc jak čtyřicet let.

Autobus do Vídně má odjezd v 19.00, ve čtvrt na osm posílá cestovní společnost esemesku, že má půl hodiny zpoždění. Když konečně za tři čtvrtě hodky bus dorazí, zjeví se ještě úřednice z místního ministerstva vnitra s notebookem mís-

to ňader a kontroluje jeden pasport za druhým. Pomalu a důkladně.

A za okny rámusí průvod doprovázený policisty na koních. Jak z nesených transparentů vyplývá, jde o „LJUBLJANA PRIDE“. Duhové fangle mávají nad proudem bratru dvou tisíců lidí, bubínky a anglický žvatlaný popík tvoří hudební hluk. Jenom někteří z toho procesí nás „nudná hátěčka“ alias heterogeny lákají obscénními gesty *do lůna jich společenství*... Nedělám si patent na statistickou přesnost, avšak po celou dobu, co ten rozverný průvod protékal kolem, jestli jsem v něm napočítal tak pět šest osob nad padesát let...

Coby stařec usuzuji tedy, že jde především o problémy mládeže, a když ještě nad hlavou jedné spoře oděné dívky čtu, že ji více ohrožuje sex bez kondomu než běženci, přivírám oko už definitivně.

My hátěčka z Halen máme zas jiné problémy. Pravému sousedovi vyschl rybník a levý soused se radši do studny ani nedívá. Jestli potrvá takové sucho dál, tak to můžem zabalit, říkal, a jestli mu ještě zaschne řepa, nebude mít co dávat v zimě slepicím na přilepšenou a nebudou ani vajíčka. A vejce jsou základ všeho, jak věděl už Salvador Dalí.

Ano, jsou různá procesí. Je dlouho mír, hygiena už nemůže být snad lepší, sex je prima věc, kdybych byl stejně starý, asi bych šel taky s nimi.

Možná by to však měli vzít kolem Pentagonu, Kremlu nebo pekingského náměstí Nebeského klidu..., ale to už zas opakuju tu svoji starou mantru o mírovém všeléčitelství, o němž ti, co rozhodují, si stejně myslí svoje, viz bývalého náměstka na-

šeho ministra zahraničí Pojara známý výrok, že mor pacifismu se světem šíří...

Naštěstí a konečně se autobus dává do pohybu.

Nad slovinskými horami se rojí krvavá mračka, v nich to, co svítí, jsou oči kyklopů? A údolí hřebelcována jsou chmelnicemi... a hop v nich už nevisí na půl žerdi, ale na celé; už za ten týden, co jsme se neviděli, dosáhl na konec drátu.

Sousedka na sedáku vedle si pouští na mobilu starý film, v němž Humphrey Bogart léčí piáno, klávesnice a patníky utíkají do tmy...

Ve Vídni-Erdbergu čeká na mě syn se svou mazdou. Jak bylo, se mě ptá. Jsem unavený, odpovídám také jen na půl žerdi.

Je hodně po půlnoci, když za Starú Breclavú mijíme hospodu „U Těj Boží muky“, před níž postávají eurosiroťci – a pokuřují, i cérečky, jak se mi nezdá...

OPOŽDĚNÝ DOPIS MOJÍ ŽENĚ

Paříž 14. července 1969

Bulvár Arago je karoserní řeka
a řve tak epesně
za oknem jen suchá veka
a na skle kapky bežešvé...
Jak budem doma žít
všude jen khaki lišejník
všude kde prstečkem hrábnem
bude ten námel?
Ivan se včera vrátil z Mnichova

Měli jsme jenom na jednu kolu
Hned jsme ji vypili spolu
Teď kamsi odběhl peníze vydyndat
Zatímco já se o Prison la Santé opírám
o zeď...
Všichni se tady diví že jedu za Tebou
nazpět
prý do ruské gubernie
I Sára z Palestiny co právě rozvěšuje
nudle nad divan
i ten z Trinidadu s gola sadou bílých zubů
... a ještě se na naše seashore ptá...
Francie dnes velice slaví...
pád Bastily – tu podobu s pávincem
v dáli?...
Ivanova Liba peče kuřata
na nebi z vaty jen záplata
kterou tam tryskáč nechal
B R A U N
reklama strojků na holení...
a můj nový přítel Argentinec Gattignoni
hraje pod kaštany na cello
Mozarta jako by lovil
chudáka malého
jako by chytal do lasa
ty jeho rozjásané slzy
to jeho promáčené promiň hoplasa

P. S.
Zítra jedeme do Tuilerii
když všechno dobře půjde
přiletím na Ruzyň v úterý
Ivan tě pozdravuje ale zůstává...

NA PRAHU JSEM VZPOMÍNAL

(pamflet)

na ten vočistec v Slavíkový
jak tam vocet zatejkal z poschodí do poschodí
a venku auta vyrážela špunty světél v dešti
na ten děšť tlamatej
zatimco mezi *fleškami* v hospůdce nám bylo hej
v tom podpalubí
každýmu druhému viselo cígo z huby
popel i mezi hranolkama
na telku na aviváž jakous jsem se díval
na štamgasta co měl pleť jak vyblitý zelí
v tom TV světle
jak mu Béda vyprávěl příběhy
s nastokrát už přetočeným tachometrem
buď zdrav Lálo
vem posez jak to vypadá s Petrem
platím nebo se ztratím
Blaženě vopunciový tváře
a jdu
do Venuše ve Švehlovce
což je takovej zdrchmanej sál
samej intelektuál
rozklad se nedá zastavit natož pokrok
na pódiu něco čte kloboukem a noutbukem
vopatřenej soudruh
co chrlí slova jako sopouch
a pod pódiem dívka při každým jeho verši
sune nahoru po stehnech aršín
svý sukně
svý placebo
a na svět tahá zpod ní
a všem je rozdává

krajkový kalhotky
s reklamní visačkou
na ten jejich literární časopis
s názvem PIŽMO...

ach kdyby to nebylo tak vobživlý
asi bych myslel na duševní chemii
na kyškyšhamba a houpací kačeny na deža vý
s děvčátky ve křoví
naštěstí přišlo neštěstí
devět postarších vidláků
a rockové kameny
keckami jejich jeky saxofonovými uvolňovány
padaly v údolí kde PIČAjkovskij jak jsme v dětství
říkávali v klipu kosti k spěchu popoháněl
a Ludwig van vejce na tvrdo si do uší cpal
abych se v nejlepším lehce vohluchlej
rozloučil s tamními dívkami z vodboje
který plačou ve svých básních nad svými řadry
nechytatelnými
na rozdíl
a spěchal do jinýho podhoubí
a pak na vlak
všichni měli v tý bezé kleci
před sebou nějakou tu leukoplast čtecí
a v prstíčkách
nějakou tu destičku kterou
po létech lechtali vše se dovídali
na rozdíl vode mne
kterej čučel povětšinou do vokenní tmy
anebo do Pižma

Ve vlaku z Prahy v květnu 2015

SEN

Beru si kosu
chci jít na trávu
podívám se z okna
– napadl sníh
pokračuju v cestě a jsem v New Yorku
z kotelny mrakodrapu
stoupám po rozlehlých schodech na terasu
bloudím po patře
narážím na veliký nápis na stěně:
GENERÁLNÍ TAJEMNÍK OSN DALIBOR NĚMEC
vstoupím do jeho kanceláře
říkám že moje matka se za svobodna jmenovala
NĚMCOVÁ
Where does she come from? – se mě neustále ptá
říkám že z Archlebova
a on pořád opakuje ARČ ARČ ARČ
ten generální tajemník původem z Archlebova
který si tam v Bryanu (Texas)
vzal za ženu jednu z mých pratet
a už na svatební fotce to byl
z tamních kukuřičných lánů
z toho jejich *cornu*
sedřený stařec

V STARICI

bloumali jsme muzeem
kolem kačen už časem odbarvených
kolem kun a zajíců od dlouhého stání zde
už rovněž vybílených
jako zdi ty šedé
o něž jen jakési francouzské hole historie
se opíraly
o zdi barvy vemen vydojených
až do místnosti
s ANKETOU ARESTOVANÉHO:
odkdy byl u rudých
odkdy u bílých
jaký měl majetek
ten co byl v roce 1918 újezdním komisařem
1922 armádním politrukem
1930 ředitelem textilní továrny
1937 obviněn a zastřelen
1990 rehabilitován
a pak vystaven
mezi kunami skalními a lesními
časem už vybílenými tak
že od sebe nerozlišitelnými

V klášteře jsme potom obědvali
klikvovou šťávu a čaj z bylin pili
kartofel velký jak opuštěnou kótu jedli
kyselou rybu a nakládané hříby k tomu
piroh ze starší vaty
smetana na řece bublala
v klecích králíci strachem zelení se líbali
jak zamlada

A když polský básník Alexander ten doyen
jenž pořadatelům obzvlášť lezl do plen
na mikrofon zaječel že jazyk ruský je skvost
kdežto anglický jakési čert ví co
zaječel jsem zas cosi já
a přečetl text
v němž jsme my básníci
močili u autobusového nádraží Kuvšinovo
a jak mně tam Černohorec Miljutin vysvětlil
první Maocetungův zákon:
*Kdykoliv se postavíme k nějakému problému
čelem – máme prdel vzadu*
ale měl jsem se zdekovat dřív

Načež Viktor řekl *děvočce* aby mu přinesla sáčky
a on do nich *naňahňal butěrbrody* z tabule
a šli jsme na hotel
on s rukama takhle od sebe
protože v každé měl ještě po flašce
a v ní zabořeny palce
aby mu víno nepokapalo kovrkot
A šli jsme ke mně na pokoj
Viktor Vladimír Vjačeslav jeho krásná žena Nataša
a Sergej

A nějak se tam pak *přicenil* i Veroljub
ten hluboce věřící Srb
Kolem půlnoci jsme my dva spolu už
měli ten lebeční srůst
k němuž občas dochází po vodce
já atějíst on ve víře jak v láku naložen...

Ale úžasné bylo teprve
když Viktor Vladimír Vjačeslav jeho krásná žena
Nataša a Sergej
Jesenina konečně spustili od stropu
a začali jeho verše vzlykat
Když se jim obličej proměnily
jak těm ženichům Penelopiným
když Pallas Athéna šla Odysseovi tak na ruku...
Co obraz to nad husí kůží oblouk,
to mlýnek na maso drtící azbuku.

DOBRÁ VODA

Za Dobrou Vodou hora Kraví
na ní hrudy z žuly
velikosti cirkus Kludský
perm nejspíš zanechal
v borůvkách už haleká
turistická skupina
když já tady jak to veřejnosti sdělit
na tebe naléhám
Ach kdysi ses mě v noci ptala
Kdy udělám ti pomník
Kdy tě vyžulím
Moje ruce břicho tvoje tvarují
Líp to neumím
Navíc z borůvek už slyšet cvrkot kol...
A já vedle tebe v žule ležím
Promiň mi ten metaforní úhyn
Jak vykostěný Ščipačov...

...

Ve Škole slovanských jazyků
židličky jak u zubaře...
a dívky které mají dvě hodiny týdně
jazyk český se na mě usmívají
ale každá jako by měla přes make-up
ohlávku spletenou z kopřiv spisovné řeči naší

MEZI GRADACEM A BAČINOU

mezi kameny naše komuna leží...
Željko polyká pudink
Ljubica jednou rukou v ruce lžičku
kluka krmí
a druhou – tou „vlněnou“ –
utírá
co moře bez něhy z něho odnáší
(a rybky u prstů
jasně a do škrtu
jako kovové piliny kolem magnetu...)

Jaroslav Kovanda (1941) Redaktor a kmenový autor Herberku.*

Mária Uhrinová

BANÁLNÍ SITUACE V BANÁLNÍM MĚSTĚ UPROSTŘED EVROPY

Na nástupišti světa stojí žena
Má v podpaždí pecen chleba
V kamenné jeskyni pod rozžhavenými ulicemi
čichá k pomoučenému bochánku
Banální situace v banálním městě uprostřed
Evropy
Ona ještě ví, jak píchá strniště
Když potřeba je sesbírat rozsypaná zrna
Byla dítě a bylo horko
Tak horko, že kůže praskala a země umírala
Žena stále hledá zlaté klasy dětství
Ty ale spálil mráz lhostejnosti
Ostřím tak blýskavým jak nože v bochnících
Čerstvý krajíc jí ještě stále voní
Stejně jako mužské tělo
A tak se modlí vždy před večerem
Chléb náš každodenní dej nám dnes
Ó Bože, dej mi muže,
Ať napiji se z jeho velkých dlaní
Někdy se božích darů nedostává

HLAS VE VNITROBLOKU

I na nejprestižnější adrese žijí lidé
Pár kroků od Koně
vyžilá peroxidová blondýna
ze čtvrtého patra bez výtahu
vykřikuje do studny pod sebou
Vstávejte, slepice
Vyklání se z okna
Polonahá a odkvetlá
Dělníci v hlubině
bourají
Hlučí, syčí
Sbíječkou pronikají
do lůna domu
Ach!

Přestárlá Julie
Vystavuje své osamělé pohlaví
Vykřikuje dvojsmysly
Vyhlíží svého Romea
Imaginární sousedky jí závidí
A ona je každodenně zasype
snůškou nadávek
Nikdo neslyší
Nikdo neodpovídá
Několikrát zatáhne závěsy
Několikrát se znovu vrací
Co kdyby
Jenže na plotně jí utíká mléko

Ranní divadlo skončilo

DVA Z RODU POPULUS

Starý muž v umouněném županu
stojí uprostřed hejna zoufalých lidí
jejichž touhy a naděje umírají
pod betonem města
Šedovlasý Asiat bosou nohou
hladí kus vyprahlé země
jenž už dávno není ostrovem
Voda před lety ustoupila síle
A my vždy jednou za čas pocítíme její hněv
Matka měst je letos žíznivá
Červen dosud nenaplnil její číš
Stařec se mazlí se stonky suché trávy
a prach pomalu pokrývá jeho tvář
zatímco kruh žíznivců přihlíží
Svalnatý stařec laská dlaněmi strom
Pak celým tělem prohmatává kůru kmene
Staletý topol důstojně přijímá lidské doteky
Je ticho
Jen pták, co bydlí v jeho koruně, zapleská křídly
Muž klesá s úctou na kolena
ale náhle vstává a tančí
Nohama potvrzuje pevnou zem
Pažemi vzduch kolem sebe
Objímá svět a každým pohybem děkuje,
že mu je dopřáno žít
Kolo přihlížejících vydá několik svých dětí
a ty se stromem hrají přetahovanou
Houpou se, smějí
Ale staletý kmen ani nezasténá
Božstvo kořenů a větví je neměnné
Až oheň, živený jeho masem,
zneklidní rozjívené diváky

Starý muž, co o sobě mluví, že je rolník, dál tančí
Starý strom z rodu populus důstojně přihlíží
Oba vědí, že vše je, jak má být

Rod: topol (Populus) Linné, 1753

Populus (lat.) = lidé

Psáno v červnu 2014, Min Tanaka tančil

na Rohanském ostrově

ROZHOVOR V NOČNÍ ZAHRADĚ

Hvězdnatá obloha je polštářem světa
Nad bylinkovou zahradou bývá tak svěží
Nad bojišti poduškou krvavou
Prý hvězdy jsou výstřely andělů
Proti komu?
Ve zdech barokního Hospitalu zní nářek starých
mužů
Slyšíš?
I po staletích klepou protézy o dlažbu
Víš, proč jsou války?
Aby lidí bylo méně
Aby lidí vůbec nebyli
Protože svět vznikl bez lidí
A taky skončí bez lidí
Stačí opravdu věřit,
že po smrti ulehne
do postele s vůní Mateří doušky?

DŘEVĚNÉ KRÁVY NA ZELENÉM PAŽITU

Cestou ze snu sleduješ krajinu
Na širé zelené ploše se pasou stáda
Hnědá, jakoby ze dřeva vyřezaná zvířata
stoicky stojí v achátovém porostu
Jakoby odpradávná
Drobný jarní déšť padá na jejich těla
V dálce už se trhají oblaka
Slunečné lejzry prosvítají šedí
Tráva je tu sladká
V trsech svítí průhledné krystaly
Nad loukou zvedl se duhový most
Zvířata pod ním procházejí do země zaslíbené

Mária Uhrinová se narodila v Modre na Slovensku ve druhé polovině bájných šedesátých let ve znamení Lva. Jako studentka průmyslovky psala básně a dramatické skeče, které publikovala ve studentských časopisech a natáčela ve školním i „opravdickém“ slovenském rozhlasu. Vystudovala dramaturgii na pražské DAMU a již v době studií publikovala v českém i slovenském jazyce. Stála u založení několika pražských scén (Dejvické divadlo, Strašnické divadlo aj.), učila herectví a inscenační tvorbu na VOŠ herecké a KJJ. Věnovala se redakční a lektorské činnosti, publikovala texty o kultuře a umění (Český rozhlas, Literární noviny, Divadelní noviny, Mosty, Dotyky, Naše rodina, Listy, Harmonie, Opera plus, Místní kultura a další). V poslední době se věnuje komunitním projektům, publicistice a vlastní tvorbě. Píše poezii, prózu a texty pro divadlo.

BUBLÁNÍ

Přistavte kbelík,
i Všednost bude zvracet
z našeho utrmáceného
pinožení se.

Své city zašněrovali jsme
pevně jak bagančata,
přitom v srdci klinkají vlaky.

Znamení na poliče ze Švédska,
třinácté komnaty na internetu,
živáňská, zavináče,
křen, karcinom,
inkaso.

Smutek z toho,
že se při pravdomluvnosti
zakoktáme.

A pak občas pod stolem
nenápadně
nakopneme psa.

OSTROV

Jasně,
v Kongu je hůř
a Obergruppenführera
přeci dokázali porazit
topič se zámečníkem.

Jenže já jsem tak moc
přeplněn prázdňem,
když všechny lodě odpluly,

že nemám ani jak ztroskotat
na vyprahlém ostrově.

PŘED

Ráno žvatlá, šmajdá, řihá,
soused sepisuje první udání,
žaluje na slunce, déšť, vítr,
opěradlo, kandelábr, ručník.
Vysavače začínají provokovat koberce,
radiátory onanují,
dámy trénují eleganci v trapných chvílích,
z pasantů se kouří.
Hip, hip, hurá!

Já ale ještě zůstanu, protože
máš výstřih hlubší než oči,
a tak je to snad správně
těch pět minut před válkou.

TICHÁ DOHODA

Černé mraky
drbou si chlupaté hřbety
o umyvadlo.

Vyplivnu do něj zubní pastu
a čtvrt litru autocenzury.

Budu tu ještě dlouho stát
a váhat.

Uříznout si hůl,
sebrat se a
na všechno se vykašlat?

Po celou dobu
mi zůstaneš mlčky
hledět přes rameno
na zborcené cimbuří
mého potenciálu.

A budeš vypadat
jako mazaný odhadce nemovitostí.

ZASTAVENÍ

Narezlý čas si dává dvacet,
na úplném dně,
rozplácnutý
na nafouklých vybledlých bříškách
mrtvých ryb.

A přesto pomalu, leč jistě
utahuje šroub.

Naposledy jim zamáváš.
Ten štrůdl byl skvělý, mami.
Díky, že jsi mě založil, tati.

Pak už jen počkáš
na slovo, které ti
vyvrátí kořeny.

Martin Trdla (* 1985, Jablonec nad Nisou) publikuje
časopisecky (Tvar, Divoké víno, Aluze, Dobrá adresa, Host).
Je zastoupen ve sbornících několika literárních soutěží.
Publikoval v almanachu euroregionu Nisa Kalmanach a na
serveru Nedelnichvilkapoezie.cz. Úspěšně se zúčastnil řady
literárních soutěží – Hořovice Václava Hraběte, Literární
Čáslav, Trutnovský drak, Seifertovy Kralupy, Literární cena
Vladimíra Vokolka. Je zpěvákem a textařem jablonecké kapely
Nádoby. Pracuje na vydání svého debutu Vnitřní město. Je
redaktorem a editorem liberecké MF DNES a serveru iDNES.cz.

VŠICHNI JSME ZTRACENI

Bezvládně ležící na posteli a s dekou přes hlavu, slyšel muž kroky své manželky. Klap, klap, klap. Zvuk jejích podpatků slábl, jak přecházela chodbu a scházela se schodů.

Přišla na záhon s maceškami. Vypadala smutně jako zvadlé květy. Uviděla růži. Jediná růže zůstala na zahrádce bez újmy. Říká jí: „Tato má také zvadlé listy...“ a prsty otrhala suché lístky... kvítek asi umře. Pohladí květ konečky prstů. Podívá se na prstýnky, vypadá vyčerpaně. Vzpomíná si, že jsou z kočičího zlata. Vstane a jde kolem dvora, kolem prázdného bazénku.

Klap, klap, klap. Znovu slyší podpatky. Pomalu se vzdalují po vydlážděném dvoře.

Jeden, dva, tři, stoupá po schodech do vstupu, otevře bránu, vykročí na ulici a zavře za sebou.

Slyší, jak se brána zavřela. Pohltí ho nesmírný smutek. Smutek k udušení. Vytáhne hlavu zpod deky. Zírá do stropu. Všimne si praskliny na omítce.

Další prasklina. Je to z vlhkosti? Spíše od výbuchů. Možná obojí. Dřív nebo později střecha spadne. Stačí, aby někde poblíž odpálili raketu. Jednu z raket, které... nechci na to vzpomínat.

Zlostně zatřepe hlavou, jako by odháněl nepříjemnou myšlenku. Pohyb hlavy roztřepe celé tělo. Cítí bolest v ledvinách, má na nich těsnou bandáž. Bolest přichází k prsům, naplňuje mu

hrudník. Vydechuje směs vzduchu a bolesti. Krátce si oddechne. Podívá se po pokoji. Nevidí žádný nábytek. Proto se místnost zdá větší než obvykle. Naproti němu na polici je obrázek mladých novomanželů. Smějí se na něho. Sklo je uprostřed prasklé. Na jedné straně praskliny je muž, na druhé žena. Vzpomene si, že tam není manželka.

Proč odešla? Proč jsem ji nechal jít? Proč tu nezůstala? Proč nezmění názor a nevrátí se? Nebyla jiná volba? Kdyby neodešla, co mohla dělat? Ne, nesmí tam jít, ani kdyby...

Ne, ne. Nechoď tam... Vrať se.

Mužův křik se rozléhá prázdným pokojem, chodbou, naplní prázdné místnosti a dvůr, než se ozvěnou vrátí zpět: Ne, ne. Nechoď tam... Vrať se.

Muž odhodí deku, převrátí se a leží na břiše. Nemůže dýchat. Zůstane v této poloze, aby se mohl dostat k oknu. Dolní končetiny mu zlehka kloužou po pestrém vzoru ošoupaného koberce. Rychle se připlazí k oknu. Rozbolí ho záda a ta bolest mu naplní hrud, takže nemůže dýchat. Je bledý. Když dosáhne okna, otevře a nechá si rozlít po tváři brunátné světlo západu slunce.

Nechoď tam. Nechoď tam. Vrať se.

Hlava, horní část těla a pravá paže zůstanou na okenním parapetu. Na spáncích s naběhlými žilami povívá několik kadeří bílých vlasů.

Víš, když jsi mi hladila vlasy, připomínalo mi to dětství, jak jsem ležel s hlavou v matčině klíně.

Byla tvá matka krásná?

Všechny matky jsou krásné.

A co já? Stále nejsem jako tvá matka?

Ty jsi na každý pád krásnější než všechny matky.

Má radost. Když se usměje, na tvářích se jí udělají drolíčky. Neví, že to kvůli těm drolíčkům...

Víš, že tě zbožňuji hlavně kvůli těm drolíčkům?

Co si počneš beze mě?

Je to ďábel. Nedopřeje nám vychutnat si rozhovor. Říká věci, které se mi zařezávají do srdce.

Proč to říkáš?

Víš, že štěstí netrvá věčně.

Ne, nevím.

Tak to dnes chodí... Znáám hodně mladých manželů, kteří to na začátku neměli lehké.

Nevykládej...

Štěstí a neštěstí jsou dvě strany téže mince...

...

Stovky žen byly vyrvány z náručí svých mužů... co bys dělal na jejich místě...?

To je pravda. Co bych dělal na jejich místě? Nesnesu pomyšlení, že by někdo jiný mohl mít mou ženu. Mohl dát... na tvář s drolíčky...

Hlava mi pukne...

V dálce je slyšet výstřely. Jejich ozvěna zní muži v hlavě. Otevře oči. Čerstvý vzduch mu dovolí snáze dýchat.

Pohled mu padl na růži v zahradě, která svítí jak lucerna ve tmě. Zvedl hlavu. Znovu se ozvala silná bolest ledvin. Namáhavě stáhne ruku z parapetu a narovná hlavu a hřbet. Žíly ve spáncích mu asi prasknou. Cítí, že mu něco horkého stéká po zádech.

Rána se znovu otevřela. Kdyby neodešla, mohla ji obvázat. A teď, když tu není. Co mám dělat...?

Leží ve stejné poloze, ruku vsune pod svetr a nahmatá látku tvořící bandáž. Látka je vlhká. Rukou zkroucenou pod tělem utáhne uzel nad ra-

nou. Bolest ustoupí... zvolna. Podívá se na látku zakrývající ránu. Je to manželčin šátek.

Kde zrovna je? Kde přesně? Stihla autobus?

Ať už šla kamkoliv, jen ať je to co nejdál. Kde ji nikdo nepozná. Kde ji neuvidí naši přátelé. Určitě je v nějaké zámožné oblasti. Ne v chudé čtvrti, jako je naše, kde lidé nemají co do úst. Co na to ostatní cestující řeknou, když ji uvidí. Bylo dobře, že si vzala čáador. Když ho má na sobě, lidé si jí tolik nevšímají. Kolik je hodin?

Instinktivně se podívá na levou ruku, kde nosí hodinky. Bolest vystřelí ze zad a zkroučí mu tvář. Zírá na bledší proužek kůže kolem zápěstí.

Vezmi hodinky a prodej je. Dala jsi mi je. Teď je dostaneš zpátky.

Ale byl to svatební dar.

Pár dnů před svatbou mi otec řekl: „Co dáme ženichovi? Co třeba hodinky?“

Matka řekla: „Koupíme mu krásné hodinky.“ Tak je koupili. Neměj strach. Jednou ti koupím nové...

Proč odvrátila hlavu? Pravděpodobně přede mnou chtěla skrýt slzy. Nebo možná chtěla, abych si všiml uší bez náušnic. Nevadí... od té doby, co ležím v posteli, neprodávala nábytek, ale šperky. Prodala všechno, co šlo prodat, za věci, které jsem nezbytně potřeboval. Kdybych mohl chodit, určitě bych je vykoupil... kde zrovna je? Kolik je hodin?

Vleže pozoroval otevřeným oknem oblohu. Zatáhlo se. Bezhvězdná obloha byla stále tmavší. Nastával večer. Pořád žádné hvězdy.

Věřím, že jsou ještě lidé, kterým záleží na tomto městě.

Žena vystoupí z autobusu, aniž by přemýšlela, na které zastávce. Udělá pár kroků, když za sebou z autobusu uslyší hukot, jenž ji zastaví.

„Paní, ráčila byste zaplatit?“

„Ó, promiňte.“

Neobratně zaplatí. Kam dala hlavu? Neměla by být tak zmatená. Pokouší se uklidnit. Zhluboka dýchá. Kde je? Otáčí hlavu. Ulice a okolí jí přijdou neznámé. Cítí se trochu klidněji. Ujde dlouhou cestu, než přijde na první křižovatku. Otáčí se doleva. Potom doprava a znovu doleva. Teď se zcela ztratila. Tím lépe. Je ztracená. Pokoušela se ztratit úmyslně. Řekla si: „Když se ztratím, ostatní mě nebudou moci najít. Nemá strach z neznámých lidí, bojí se jen těch, kteří ji mohou poznat. Nechce, aby ji zahlédli. Nechce, aby ji viděl někdo ze sousedů. Ulice jsou větší než u nich. Stopy války tady nejsou tak očividné... jistě, několik pouličních lamp nesvítí, nebo byly poničené. Některé byly vyvrácené nebo zlomené... Některé budovy vyhořely. Obchody mají na křiklavých štítech reflektory.

Roztěkaně se podívá do různých oken, ale nic v nich nerozezná. Všechno, co vidí, hned zapomene. Je myšlenkami jinde. Buší jí srdce. Kráčí dolů vedlejší uličkou. Dívá se kolem, ulice je pustá. Rychle sundá čador a schová ho do tašky. Má teď na sobě těsné šaty, v nichž se necítí pohodlně. Zpátky na hlavní ulici jde kolem obchodu s módními oděvy. Její obraz je ve výkladní skříni obchodu vidět jako v zrcadle. Nad očima má linku, červenou rtěnku, vlasy vyčnívají zpod šátku. Chvěje se. Neví, jestli chladem, nebo ze strachu. Rozhodne se vrátit, ale něco ji zastaví. Popojde několik kro-

ků. Podívá se na majitele obchodu, stojícího ve dveřích. Dívá se na ni nevlídným skelným pohledem. Nebudí v něm žádnou touhu. Jako by byl ze železa, z kamene. Srdce jí začne tlouct mnohem rychleji. Mladík se k ní přiblíží. Zpozorní.

„Mladík. Jsem ztracená. Kde jsme?“

Mladík zastaví a pozorně se na ni podívá.

„Nejste sama. Všichni jsme ztraceni.“

A pohne se, aniž by ženě odpověděl. Žena se vydá směrem ke křižovatce. Vstoupí na vozovku a čeká. Kolem projíždějí vozy. Jeden z nich u ní zastaví. Řidiči září oči. Pozve ji, aby si nastoupila, a usmívá se. Zuby mu svítí bělostí. Žena neví, jestli má nastoupit.

Ne, ne, ne s ním. Nenechám tě jít s tímto... nemá mou důvěru.

A co s tamtím?

Ani s ním.

A s kým tedy?

Buď trpělívá. Milosrdná osoba se dostaví...

Muž se dívá do nebe očima plnýma slz. Do nebe bez hvězd, zakrytých v mracích. Stále leží na zádech na podlaze. Bolí ho celé tělo. Je prokřehlý. Měl by zavřít okno. Proudí jím chladný vítr, ale on ho nezavře.

V tmavém pokoji bez elektřiny jeho netečné oči brázdí obzor. Letící odnikud, křižují průzkumné střely nebe a potom zapadnou do noci. Těžká, dusná noc padá jako závaží na mužovu hrud.

Jestli se mraky roztrhnou, uvidíme hvězdy. Vím, že tam vždycky jsou. Milosrdní lidé se v nich mohou nalézt...

Žena si v dálce všimne auta. Jedinou osobou uvnitř je řidič. Stojí jen pár kroků od něj, když na

něj zamává. Řidič zastaví těsně za ní. Zařadí zpátečku. Žena přispěchá.

„Promiňte. Ztratila jsem se. Mohl byste mi pomoci?“

„Nastupte si.“

Žena ho nenechá otevřít dveře zevnitř. Zmáčkne kliku a nastoupí. Muž se na ni unaveně podívá a rozjede se.

„Žena by se neměla toulat nočními ulicemi. Za pár hodin bude zákaz vycházení.“

„A co mám dělat? Přijela jsem sem na nákupy. Neznám tuto oblast příliš dobře.“

„Odkud jste přijela?“

„Z daleka.“

Řidič se obrátí a podívá se na ženu.

„Odkudpak asi?“

Zasměje se. Hlas se jí chvěje.

„A vy. Kde bydlíte?“

„Co má co dělat s vámi, kde já bydlím?“

Žena hovoří váhavě.

„Myslela jsem, že pro mě bude dost těžké dostat se dnes v noci domů. Je to tak daleko. Snad byste mi mohl poskytnout pohostinství?“

Aniž by řekl slovo, řidič prudce stočil volant do protisměru. Žena neví, jestli se má těšit, nebo hrozit. Když pokračují v jízdě, něco ji začne víc a víc tížit na prsou a dusit ji. Stáhne okénko, aby se nadechla čerstvého vzduchu, ale začne plakat. Slzy jí tečou po tváři, smývají oční linky a bílý pudr, kterým si natřela líce. Zabočí za roh. Muž zastaví před dvoupodlažním domem. Oba vystoupí. Muž odemkne přední dveře. Vejde a potom se zastaví. Žena stane ve dveřích.

„Pojďte dál.“

Žena váhá. Má vejít nebo odejít. Ještě může odejít.

„Ještě není pozdě. Vrať se.“

„Ale diskutovali jsme o tom. Není jiné cesty.“

„Vrať se. Nechoď tam. Prosím tě. Můžeme být bez chleba... bez jídla.“

„A co léky? Doktoři řekli, že bez operace budeš nadosmrti mrzák.“

Tak ať jsem mrzák. Přeji si, abych umřel. Kéž by přilétla raketa a roztřístila mi hlavu, aspoň by bylo po všem. Smrt je vítaný osud... půjč od něko-
ho peníze.

„Není od koho si půjčit.“

„Poslyš. Zeptej se toho muže. Prosím, nechoď dál. Promiňte, pane. Musíte pochopit.. jste laskavý člověk... je to moje manželka. Je čistá a nevinná. Nikdy něco takového dřív neudělala. Nepřipravte ji o nevinnost a čistotu. Buďte tak laskav, dejte jí nějaké peníze. Jakmile na tom budu líp, stokrát vám to vynahradím.“

Muž otevře oči. Nebe je dosud v jeho očích černé jako dřevěné uhlí, plné mraků... a bez hvězd. S námahou se zvedne, jen silou svých paží. Obrátí se k oknu. Zírá do zahrady pohřbené ve tmě. Noc pokryla zahradu lepkavou tekutou černí.

Ani stopa po růži zářící jak lucerna. Přišla už o své listy? Slabé světlo odněkud vyzařuje a vrhá blesky na bránu, která je stále zavřená. Muž se nepohne. Jeho oči jsou jako v ohni z tak dlouhého sledování brány.

Asi je to nedostatkem spánku... kolik je hodin? Nebe zůstalo nehybné. Musí čekat do svítání, aby spatřil světlo. Kde je zrovna teď? Pravděpodobně ji chytili v době zákazu vycházení. Proč jsem ji ne-

chal jít? Byla to moje chyba... ne, bylo to kvůli té prokleté raketě. Co zrovna dělá?

Muž ve zlosti zvedne hlavu k oknu, ale jeho pohled se ztratil ve tmě a začal bloudit. Zvedne oči, podívá se do tlumeného světla ocelově šedé brány, jež zatím nevydala ani hlásku. Je stále zavřená. Hlava mu znovu klesne. Jeho pohled se pověsí do tmy. Jak dlouho byl v této poloze. Neví. Oči mu hoří. Zvedne hlavu. Brána je stále zavřená.

Bolest se přestěhuje z boku do žeber a hrudník má, jako by měl vybuchnout. Je natolik pohlcen lepkavou tekutou tmou, že se zdá, jako by mu vzduch slepil plíce.

Něco mu zažehne oheň v hrudi a vyvolá žízeň. Suché rty si líže jazykem, který hoří... kdyby jen mohl plakat. Tato noc... se zdá nekonečná. A tato brána, která se neotevře. Hlavu, pohled otáčí všemi směry. Zvedá se výš. Položí si hlavu na okenní parapet.

„Já! Kvůli raketě. Ty! Kvůli mně. Proč ty kvůli mně?“

Muž se otočí na záda. Protáhne si paže a uvolní šátek, který mu obepíná ránu. Pozorně vnímá stehy. Kdyby byla rána otevřená, bolest by ustoupila a snáze by se mu dýchalo.

Ano, čím víc rána krvácí, tím menší je bolest. Ruka ve tmě hledá šátek. Najde ho a přikryje si jím tvář. Známy pach se smísí s krví a hnisem. Zkouší rozpoznat ten známý pach. Ale zápach krve a hnisu jsou natolik mocné, že to není možné.

„Kde jsi, ženo. Pravděpodobně někde v úzkých. Jaký jsem byl idiot...“

Muž přinese táč s čajem a položí ho na stůl. S konvicí nese dvě misky na čaj, zatímco současně koutkem oka pozoruje ženu.

Shrbený usedne na kraj křesla, žena se snaží přikrýt si nohy, které jí vyčnívají z šatů.

Mužův pohled klouže výš. Žena, plná ostychu, rudne. Muž si vezme misku s čajem a kostku cukru a potom nabídne táč ženě.

„Je to poprvé, co děláte něco takového?“

Žena přikývne. V krku má knedlík.

Nemusíte se ničeho bát. Odpočiňte si, napijte se čaje...“

Žena má prázdný žaludek. Není pochyb, že jí čaj přijde vhod. Chce si vzít misku s čajem, ale ostych ji zastaví. Sedí bez hnutí.

„Proč to děláte?“

„Nedalo se nic dělat. Zkoušeli jsme to, ale nikdo nám nechtěl pomoci.“

„A váš manžel, máte-li ho?“

„Mám... je právě jen naživu. Je od pasu dolů ochrnutý.“

„Co se stalo?“

„Jednoho dne ho na tržnici zasáhla raketa. Hodně lidí zabila. On přežil. Byl zraněný. Kdyby byl zemřel, byli bychom toho ušetření...“

Ve tmě domu se muž začervenal.

„Máte rodinu?“

Všichni utekli. Kam to šlo. Někteří do Pákistánu. Někteří do Íránu.

„Mohla byste prodat nábytek.“

„Už žádný nemáme. Náš majetek byl...“

„Pijte čaj. Zchladne.“

Žena si vezme misku. Horký čaj a mužova ohleduplnost ji povzbudí.

„A proč vy žijete sám?“

„Poslal jsem svou ženu a děti do Pákistánu. Přemýšlel jsem: válka je tvrdá, poteče moc krve, v lidských srdcích zakoření nenávisť. Byli jsme nuceni opustit toto místo. Proto v nejbližších dnech prodám nábytek, dům...“

Muž se skutečně pohroužil do tématu. Aby se natolik otevřel, potřeboval společnost.

„... během několika dnů je zase uvidím. Možná půjdeme do Evropy. Tam podle všeho není válka.“

„Máte štěstí. Každý, kdo má prostředky, odchází. My ostatní, slabí a zmrzačení, tu musíme zůstat. Co bude, bude. Dostaňte se z toho všeho ven, s námi je ještě Bůh.“

„Ano, Bůh je tu pro nás pro všechny! Kde je váš manžel? Čeká na vás ve vašem domě?“

Žena zvedne hlavu. Nejmenší slza jí teče z koutku oka a zastaví se na nose. Muž se na ni podívá. Vstane. Žena ho vidí jít místností ke kraji postele. O chvíli později se vrátí. V ruce drží balík afghánských tisícových bankovek.

„Poslyšte, prosím, přijměte je ode mě.“

Žena nemůže skrýt štěstí. Neví, co by měla dělat: děkovat muži, nebo Bohu.

Nevěděla jsem, že na tomto světě ještě žijí milosrdní lidé. Dobrota nevymřela.

Žena schová peníze do tašky. Vyndá čador a oblékne si ho.

Ted, jestli vám to nevadí.

Vstane.

„Kam jdete?“ ptá se muž.

Žena ztuhne. Úsměv zmizí.

„Váš dům je odsud daleko. Jestli chcete, dovezu vás tam.“

Žena povzdechne. Oba opustí dům, nasednou do vozu. Muž jede rychle.

„Zapněte si pás. Potřebuji vás vysadit a vrátit se zpátky, než začne zákaz vycházení. Jedou dolů ulicemi a dostanou se do blízkosti domu.“

Ted se přiblíží ke křižovatce. Žena vystoupí z auta, zavře dveře, skloní hlavu a děkuje muži bočním okénkem. Řidič říká: „To je ok. Pokud budete potřebovat peníze, přijďte ke mně domů, dokud tu ještě jsem.“

Žena říká sbohem. Muž odjíždí. Žena stojí a dívá se za ním. Když jí auto zmizí z dohledu, vzpomíná se. Těsněji sevře tašku.

Zabočí do uliček. Jde trochu rychleji. Projde kolem druhého domu. Dosáhne třetího domu. Jeho zdi se zdají nekonečné. Zdá se, že sousedství cítá několik hektarů. Jde ještě rychleji. Přijde ke čtvrtému domu. Proč náš dům není na začátku ulice? Slyším její kroky. Klap, klap, klap, blíží se. Pohni, rychleji. Zabiješ mě, když mě tu necháš čekat. Ted je před naší bránou. Jde tak rychle, že nemůže popadnout dech. Na minutku se zastaví, aby se nadechla. Potom vytáhne ruku a otevírá bránu. Brána se otevře... proč nevrže? Zanedlouho otevře dveře a vstoupí do pokoje.

Proč brána nevrže? Řeknu to znovu. Otevírá dveře a brána vůbec nevrže. Pravděpodobně se zpozdila na ulici... brána vůbec ne...

Někdo ji musel obtěžovat v... ne, na této ulici nikdo nikoho neobtěžoval... co tedy?

Muž si nehty rozpárá poslední stehy.

(z anglické verze We are all lost, translated by Peter Campbell Bensted, přeložil Radek Hasalík)

OKUPACE

Je právě sedm deset.

Mladík odvrátil pohled od hodin. Oblečený a s aktovkou v ruce byl jako každé ráno připraven odejít. Spokojeně se zadíval na pokoj, kde se cítil zcela v bezpečí. Potom se mu vrátil starý pocit. Vráť se sem zase? A hrud' mu sevřely tíživé chmury. Pečlivě zamkl dveře a sestupoval po schodech. Jestli se ho někdo zeptá *Kdy jsi opustil dům?*, co řekne?

Starý vrátný nebyl na svém obvyklém místě, ale jeho žlutá kočka se protahovala na židli u dveří. Uslyšela kroky, otevřela oči a podívala se na mladíka, který měl ruce v kapsách.

„Dnes pro tebe nic nemám.“

Hodiny na zdi tikaly. Škoda že tam nebyl starý vrátný, mohl se ho zeptat na čas. Ale to nevádí, zeptá se chláпка v obchodě na rohu.

Když vyšel na ulici, cítil se jako nahý, jako by na něj neustále zíral pár něčích očí. Když přišel do obchodu, zeptal se hlasitě jako každý den: „Kolik je hodin?“ a hodinky se snažil schovat pod rukáv.

„Kup si hodinky,“ zavrčel obchodník a podezřívavě si jej prohlížel. „Ptáš se každý den...“

„Chci vědět, kolik času uběhlo, než jsem odešel z domu, abych...“ usmál se.

Obchodník se na něj pozorně zadíval. „Co je mi do toho, kdy jsi odešel z domu?“

„Jdu do úřadu. Nevím, kolik je hodin.“

„Čtvrt na osm.“

„Ne, sedm třináct.“

„Když víš, kolik je hodin, proč se ptáš?“

„Jen si to chci zapamatovat.“

Nezůstal tam, aby viděl, jak obchodník zarea-guje. Trochu se uvolnil. Když se ho zeptají *V kolik hodin jsi opustil dům?*, bude mít svědka. Ale když se ho zeptají *Co jsi říkal obchodníkovi?*, co odpoví? No, řekne, že se ptal, kolik je hodin. *Nemáš hodinky?* Má, ale... *Ale o čem? Možná jste mluvili o něčem jiném. O čem?*

Mladík dostal znovu strach. Slyšel nad hlavou vojenský vrtulník. Vzhlédl k nebi, pátral, ale nic neviděl. Buď vrtulník už prolétl, nebo to byl jen zvuk a samotný stroj byl neviditelný. Pohled mu utkvěl na okně v třetím patře domu. Z okna se na ulici dívala nejasná silueta ženy nebo dívky. Musí být mladá a určitě vypadá hezky v červené košili.

Jestli se ho někdo zeptá *Proč ses díval do okna?*, co řekne? *Co máš s tou ženou nebo dívkou? Znáš ji? Co dělá?*

Sklonil hlavu a v obavách pokračoval v chůzi. Viděl jen nohy kolemjdoucích a jen podle bot a kalhot hádal, zdali je to žena nebo muž, mladý nebo starý. Ze způsobu chůze dokázal uhádnout i povolání. Bylo to jeho jediné potěšení z chození. Pro majitele obuvi měl dokonce jména a pamatoval si, koho kde viděl. Věděl, koho ten den neviděl, a obával se, kdyby něco...

Slyšel klapot kroků. Když se přiblížil, vstoupila mu do zorného pole noha a hůl. Určitě musela být zraněna ve válce. Kde...?

Zrovna se objevila. Zpomalil. Slyšel, jak se přibližují půvabné a melodické kroky. Uměly zároveň mírnit i prohlubovat jeho úzkost. Když se přiblížily, dostal se mu do zorného úhlu pár jemných nohou. Srdce mu bilo prudčeji. Ať je čímkoliv – dívá se jen na tebe. Jestli se zeptají, nech je ptát se. Jsi

jen její a máš veškeré právo... a vzhlédl. Byla to klidná a důstojná dívka. Když se jejich oči střetly, dívka se usmála. Jeho rty se mírně chvěly. Dívka jej minula a až na konec ulice její vůně...

Jestli se ho zeptají *Poznáváš ji?*, co jim odpoví? Ne, neznám ji. *Tak proč se usmála?* Nevím. Rád bych se s ní seznámil. Ne, tuto snad nezahlédnou.

Navzdory vši vůli nedokázal mladík zvednout hlavu. Její nohy prošly kolem, ale vůně se vznášela ve vzduchu a naplnila ulici. Šel až na její konec, ačkoliv chtěl jít jiným směrem. Raději by se toulal točitými uličkami bez konce mezi starými domy. Tyto boční uličky byly jako potůčky, spojující se do říček vlévajících se nakonec do velké řeky. Hlavní ulice byla tou velkou řekou, řekou plnou aut a lidí. Dělal mu velkou radost objevit veletok vytvořený těmito řekami, radost smíšenou s podivným pocitem, že je ztracen a nikým nepoznán, strachem, kvůli němuž se ti zachvěje srdce, ale také pocitem, že tě nikdo nesledoval a byl jsi volný...

Ale když se ho zeptají *Proč jsi tam šel?*, co jim odpoví? *Možná tam někoho znáš. Kdo je tvůj kontakt?*

A teď se dostal na hlavní ulici, aniž pohnul hlavou. Podle rámusu věděl, že přišel na hlavní a že musí zabočit doprava a jít dvě stě metrů k autobusové zastávce. Zastavil se a ohlédl vlevo.

Nikdy neviděl, kde tato ulice začíná a kam vede. Ačkoliv měl doma v zásuvce stolu schovanou mapu a podle mapy znal každý kout města, nikdy neviděl, jak jednotlivé ulice a náměstí vypadají ve skutečnosti. Když se večer vrátil z úřadu, studoval mapu. Položil ji pod světlo lampy a v představách se procházel ulicemi. Šel z jedné

ulice do druhé a skončil na náměstí. Loudal se kolem kin a divadel a zdržel se v jedné nebo dvou knihovnách. Cestou zpátky se stavil v několika hospodách a nakonec přišel vyčerpaný domů. Potom se vrhl na gauč, aniž by cítil hlad. Když šel domů z úřadu, koupil si studený sendvič, ale neměl na něj chuť. Do postele šel bez jídla a zítra dá starý sendvič kočce starého vrátného, která mu zaplatí vděčným pohledem.

Proč ses podíval doleva? Co řekne, až se ho zeptají? Řekne, že se zastavil, aby popadl dech. Věděl jsi, že máš potíže s dýcháním? V tu chvíli se mu dech zarazí v hrudi. To kvůli znečištěnímu prostředí nebo snad kvůli trávicím potížím... *Možná jsi na někoho čekal?* Ne, nečekal jsem na nikoho.

Rychle odbočil doprava. Znovu sklonil hlavu, aby mu pohled nepadl na nikoho z kolemjdoucích. *Proč se na ně díváš? Znáš je snad...?* Nedívám se na ně a neznám je.

Na zastávce čekalo hodně lidí. Každý byl ve svých myšlenkách a s nikým nemluvil – jako by nebylo o čem mluvit. Zvuk vrtulníku znovu dolehl k mladíkovým uším a on jej marně hledal na šedé obloze. Jako každý den čekal na autobus přesně čtyři minuty. Mnoho cestujících vystoupilo a jeho skupina nastupovala. Autobus byl přeplněný a hodně lidí se mačkalo a šlapalo si na nohy. Ale nikdo neprotestoval. Mladík se držel tyče, tváří k starému venkovanovi, jenž našel místo k sezení. Stařec držel kus papíru a ptal se souseda na adresu, která tam byla napsaná. Mladík nastražil uši. „Zastávka Pošta, pobočka 48.“

Starcův soused pokrčil rameny. „Lituji. Nevím,“ a zadíval se zpět na ulici.

Mladík se s tím nesmířil. „Dovolíte, abych vás doprovodil?“ zeptal se starce.

„Ano, prosím...“

Zastávka pošty byla dvě stanice za mladíkovým úřadem. Znal všechny zastávky z paměti a všemi cestoval na mapě.

„Vystupte na druhé zastávce poté, co vystoupím já.“

Jak víš, kde je ta zastávka? Co řeknu, když se někdo zeptá? Nesl jsi tam snad dopis? Ne, nikdy jsem nikomu nepsal žádný dopis. Komu jsi psal? Kdo to je? Kde je? Co dělá? Co máte společného? Nebo snad...

Pamatoval si, že na ulici vedoucí k poště došlo chvíli předtím k ozbrojenému střetu, na ulici rovnoběžné s tou, na níž teď byli. Vojenský džíp střetl s křižovatkou se stal terčem palby. Jeden důstojník a dva vojáci byli zabiti. Mladík byl v tu dobu v úřadu a slyšel střelbu. Noviny o tom nepsaly a nic nebylo zmíněno ani v rádiu. Jen cestou domů o tom slyšel někoho šeptat v obchodě se sendviči.

Mladík zbledl. *Zapleť ses snad do té střelby? Ne, víte přece, že jsem byl v úřadu. Jak si můžeš být tak jistý? Možná jsi šel předtím na průzkum kolem džípu a naplánoval to. S kým?*

V mladíkovi vířily strach a úzkost. Měl stažený žaludek. Pod hrudníkem ho svírala bolest a pomalu se mu drala do střev. Všechno kvůli tomu, že nic nejedl. Jsou to zažívací potíže. Ano je to kvůli poruše trávení... Musí dnes v úřadu získat propustku a vypravit se k lékaři.

„Jste zaměstnanec... Úřadu?“

Muž v kabátu stojící vedle něj se mu upřeně díval do očí. Mladík ten pohled neunesl a sklopil zrak. Třesoucím se hlasem odpověděl: „Ano, jak to víte?“

Muž v kabátu se usmál. „Vždyť jste říkal, že pošta je dvě zastávky za vaším úřadem.“

„Hm – hm.“

„Rád bych od vás něco věděl.“

„Co?“

„Dovolte, promluvíme si o tom ve vašem úřadu.“

Bolest mu znovu udeřila v žaludku a stočila se do střev. Potřeboval se vyzvracet. Co mohl dělat? Autobus zastavil na zastávce. Spěchal ven z autobusu. „Dovolte, prosím...“ a co nejrychleji se prodral k výstupu. Starý venkovan za ním zavolal: „Pane, ještě dvě zastávky?“

Mladík mu nevěnoval pozornost a vyskočil z autobusu. Čerstvý vzduch mu udělal trochu lépe, ale stále se mu zvedal žaludek. Hnal se jedním směrem. Jestli se někdo zeptá, proč vystoupil na této zastávce, řekne, že cítil nevolnost a potřeboval se dostat na toaletu. Opravdu se cítil velmi špatně, a kdyby nezahlédl značku veřejných toalet na konci ulice, cítil by se ještě mnohem hůř. Nemohl utíkat, ale nemohl ani normálně jít. Rychlými kroky dorazil na toalety, vlezl do jedné kabinky a posadil se na otvor v podlaze. Jestli někdo něco řekne, snad se omluví, že mu bylo zle a šel na toaletu, snad aby někoho viděl... Ale uklidnil se. Takový průjem trvá pár dnů.

Když zaostřil zrak, rozeznal nějaké čmáranice na vnitřní straně dveří kabinky. Byla tam kvapně a špatně nakreslená nahá těla a několik řádků

nevzhledného rukopisu. Byl zvědavý, co je tam napsáno. Proč? Dobrá, něco podnikáš a něco čteš. Soustředil se na písmo. Byla to vulgární věta, která ho rozrušila. Kousek stranou někdo napsal úhledným rukopisem: „Jak dlouho budete snášet tento režim...“

Najednou jako by jím projel elektrický proud a proťal ho vedví. Co to je? Snad někdo... Rozhlédl se kolem. Byl sám. Vzhlédl. Nikdo se na něho nedíval. Nebyla tam ani žádná stopa po skryté kaměři. Obrátil pohled ke zbytku psaní. „Proč nikdo neprotestuje proti tomu, co se děje? Jen rozšířením partyzánských operací se lze bránit útlaku...“

Naplnil ho strach, že sem po něm někdo přijde a bude si myslet, že to napsal on. Vskutku, pokud se zeptají *Psal jsi to?*, co by měl říct? Vždyť to nepsal, není to jeho rukopis. *No, možná záměrně změnil svůj rukopis?* Ne, to není možné. Text byl napsán modrou propiskou. *Dovolíš, podívám se také do tvých...* Měl u sebe modrou propisku a červenou a cítil, jak ho teď tíží v kapse. Co jestli otevře dveře, aby odešel, a někdo ho popadne za límec...? Někdo zaklepal na kovové dveře a jej to zase vyvedlo z míry. Kdo to byl teď? Neznělo to jako někdo, kdo by potřeboval na toaletu. Asi nějaký agent... Musí zničit důkazy. Vytáhl pera z kapsy kabátu. Kde by mohl ukrýt to modré? *Ne, pane, nemám ani modrou propisku. Prohledejte mi kapsy...* Nebylo kam zahodit to pero. Pokud ho položí nahoru na nádržku s vodou, prohledají to tu a najdou ho. Na peru budou jeho otisky a to mu přitíží. Co kdybych... ne, nemohl to strávit. Jestli ho hodí do otvoru na zemi... no, otvor je dole uza-

vřen a pero by dole uvízlo a bylo by to zase jen horší. Znovu se ozvalo zaklepání na dveře.

„Počkejte, pane. Budu hned. Minutku.“

Vytáhl si kalhoty, zmateně se rozhlédl a přemýšlel, co udělá. Při dalším zaklepání hodil pero přes vršek kabiny a slyšel, jak narazilo o stěnu, potom o další a pak spadlo na zem. Zaslechl rep-tání souseda ve vedlejší kabině. Otevřel dveře. Rozzlobený muž mu věnoval oplzlý pohled a vešel dovnitř.

Každou chvíli uvidí to psaní... Utíkal pryč, aniž si umyl ruce. Téměř vrazil do jiného muže spěchajícího sem. Ani se neomluvil a bez dechu utíkal na konec ulice. Co když ho ten muž sledoval? Rychle se ohlédl a uklidnil se, že nemá nikoho v patách.

Když se dostal na ulici, zabočil doprava ke svému úřadu. A teď, co by měl říct, jestli se ho zeptají, proč jde tak pozdě? Podíval se na hodinky. Bylo tři čtvrtě na osm a to byl čas, kdy už měl být v úřadu. Bude trvat další čtvrt hodinu, než se tam dostane. Co kdyby si vzal taxík a byl tam o něco dřív... Ale nebude to zase tak velký rozdíl. Zpoždění je zpoždění. O něco dřív nebo později, na tom nesejde; důležité je, proč mešká. *Kde jsi byl tentokrát a s kým...*

Prokletí tohoto života. Co je dobré na tomto životě? Zabočil doleva, daleko od úřadu. Stále ještě pospíchal. Hlavně ať mě nezadrží, než se tam dostanu... potom už je mi to jedno.

Když přecházel silnici, zakopl o rýhu vyhloubenou do asfaltu řetězem tankových pásů. Skoro spadl na projíždějícího motocyklistu. Přeskočil kanalizaci na protější chodník a vrazil do dalšího chodce.

„Kam takový spěch...?“

Chodec ho popadl za ramena a zatřásl s ním. Nevypadal jako normální chodec. Měl na sobě kabát a oči pod čepicí měly upřený a číhající pohled. Jako by četl skryté myšlenky. Asi agent.

„Vypadáš podezřele.“

„Nic jsem neprovedl.“

„Kdoví...?“

Chodec promluvil s potutelným a zlomyslným výrazem ve tváři. Mladík se pokusil o úsměv a promluvil tiše, aby ho nikdo jiný neslyšel. Kráčeli těsně vedle sebe.

„Tak co jsi to neudělal?“

„Nenapsal jsem to.“

„Určitě jsi to napsal. Je to tvůj rukopis.“ zasmál se do mladíkovy tváře.

Proč nezmizel ze světa!

Najednou se rozběhl. Nemohl říct, jestli ho ten muž sledoval. Na křižovatce se protáhl pod hlavní majestátního tanku a zabočil doprava. Věděl, že blízko je řeka, nějakých sto kroků od něj. Na mapě se podél řeky častokrát procházel. Někdy sestoupil k břehu a sedl si na kamenné schody, aby rybařil. Byla tam také ta dívka, kterou denně potkával. Často se vsadili, že ten z nich, kdo chytne více ryb, bude pozván do kina.

Dostal se k řece. Bylo to přesně tak, jak si představoval, jen voda nebyla modrá. Byla hrozně šedá a nalila mu do srdce strach. Umírat v takové vodě musí být bolestivé. Chytil se zábradlí mostu a naklonil se, aby viděl na dno řeky. Na vodě byla vrstva nažloutlé pěny a skvrny šedi odhalující bláto, které řeka unášela. Měl by skočit, nebo ne? Lepší je skočit. Co je to za život, jaký

vede? Lepší je umřít... Nastane úleva. Nastane osvobození. Ale nebudou se ptát, proč spáchal sebevraždu? No, ať se klidně ptají... Nemohou vyslyšet mrtvého. Pocítil trochu štěstí, ale... Co když skočí a nezemře? Ne, zemře. Určitě zemře. Mockrát slyšel o lidech, kteří skočili do této řeky a utopili se v hlubinách. Ale co když on nezemře? Co když ho vzkřísí, pak se budou ptát *Proč ses chtěl zabít*. No, každý si zodpovídá za vlastní život a smrt. Co je komu do toho? *Ach, tak teď tě obviní! Ale co to je, cos udělal, že ses toho chtěl zbavit? Nic... Nikdo se nezabývá kvůli ničemu. Řekni pravdu – lhát je zbytečné. Určitě jsi něco provedl. Něco... Snad z beznaděje. Beznaděje? Proč beznaděje...? Myslíš, že už nemáš žádnou naději?* Ne, nemá. *Ale proč ne? Co jsme udělali, že jsi ztratil naději? Chceš říct, že nám už nevěříš?* Ano, věří. Uvěří čemukoliv.

Mladík zřejmě změnil názor, protože ustoupil a opřel se o zábradlí. Zavřel oči. Kolemjdoucí šli dál, aniž na něj pohlédli. Proč by se měl zabít. Proč by měl přijít o život. Nestojí mu život za to, aby ho žil?

Loudal se zpátky na křižovatku. Pořád tam parkoval tank. Důstojník teď stál vedle hlídkujícího vojáka a vítězně se usmíval na kolemjdoucí. Mladík šel rovnou k důstojníkovi, popadl jej za límec a zabodl se do něj pohledem: „Co po nás chcete?“ křičel.

A než vykřikl, z vojákovy pistole zazvonila kulka. „Proč se do prdele neztratíš?“

(2006, z anglické verze *Occupation*, translated by Sima Nahan, přeložil Radek Hasalík)

Ásef Soltánzáde, celým jménem **Muhammad-Ásef Soltánzáde**, je afghánský prozaik, narodil se 1964 v Kábulu, v osmdesátých letech odešel přes Pákistán do Íránu a později do Dánska, kde žije dosud. Jako jeden z mála persky píšících prozaiků získal za své povídkové soubory *We Fade in Flight* (2001) a *The Deserter* (2007) dvakrát Golšírího cenu (*The Hooshang Golshiri Literary Award*), udělovanou každoročně v několika kategoriích persky píšícím autorům. Roku 2009 mu vyšel dvoudílný román *Eden's Hell*. Próza „Všichni jsme ztraceni“ existuje pod názvem „Všichni jsme se ztratili“ v českém překladu z perštiny od Adriany Stříbrné. Její překlad byl zařazen do antologie *Vítr nás odnese* (Praha 2009). Prózu „Všichni jsme ztraceni“ (*“We are all lost”*) jsem překládal z anglického tištěného výboru *Disappearing into Flight*, vydaného roku 2013. Povídku „Okupace“ jsem v anglickém znění obdržel od Ásefa Soltánzáda v elektronické podobě. (R. H.)

INDIE 2017

HRUBÝ PŘEPIS ŽIVOTA

doutnající plechovka
kamenná deska na sezení
o zastávku opřená bambusová tyč

odpadky spořádané na hromadě
jako lidé v době oběda

- - -

opodál spí pes s čenichem na tlapkách
a masíruje ho velká černá pracka

much

MILUJU TĚ

a vůbec se mi nechce věřit
že s jinýma nespíš

tvoje srdce obsahuje vše
jako ertepel

WINE SHOP

Vytahují flašky z krabic
jako za prohibice

na dřevěném pultu
jmelí pijáků

NA ULICI

Nahřívá žehličku nad uhlím
a pak koná

ulice zůstává
doma

• • •

V Indii se bojím
jenom psů a dětí

při střetu s nimi si připadám
jak spolujezdec na sajdkáře

• • •

Nikdy nic neodpovídá
když otazníky
kážou
skepse má
klotové rukávy

sedíš na ulici
a čmáráš do bloku
jako bys chtěl
aretovat Kalkatu
když arrêt ve francouzštině znamená
(zadržení, zastavení)

• • •

Nedivíš se Divišovi
že si jako stařec přál
vorvaní výstřik

nevím co bys za to dal
kdybys dostal
ze sebe aspoň
kapku

PADDAPUKUR ROAD, KALKATA

trochu jako Lešetín
až na to že za řadou domů není Zlín
ale Česká republika
na pár kilometrech

čtverečních

• • •

Soumrak je světlý a hustý
jako krupicová kaše
do níž můžeš vepsat všechno...

opilého chlapíka vedou jeho známí
a on je šťastný jako socha
uprostřed kašny

sladké stmívání vlévá se do ulice
vzduch je oblý nacucaný

větrík větří
aleje viny
pokáceny

mám Kalkatu rád
jak améby
zažívací trakt

Z ULICE

Opravář botů
ze dvou kroků
na psa hledí
a on na něho

vybavila se mi scéna z Oty Pavla
jak pan Popper přemlouval psa Holana
aby ulovil srnce

OKNEM

V noci táhne kalkatskými ulicemi spálenina
zdejší technické služby

dvě ráno
kočka spí na schodě
Ind se jde vyčůrat
potřepe jí tlapkou

ten kus pytle vypadá jako pes
ale ve skutečnosti vedle z díry ve zdi
vylézají krysy

nad tím září úplněk

RÁNO

do pokoje se kutálí indický pop ze dvora
den už opracovaný
slunko hobluje
dílna Kalkaty je na nohou
taková garáž

zase ráno
po kolikáté už...
příměří
kříž složen jako slunečník
porno
není se kam skrýt

naštěstí se nemůžeme vybodovat
jako řidiči

• • •

Mezi auty zaparkovaná čajovna
– kbelík s uhlíky
a vyřezanými dvířky
na něm plát
a konvice
nad níž se vzduch sukuje
jako před startem za vozy formule 1
deštníky zmizely
vedro vlhké přítulné
vrány upouštějí z korun stromů trsy trusu a zvuků
mouchy nás obletují
jako hostesky

PŘI PÁTEČNÍ MEŠITĚ

Obří smutek lidstva
obří samota
vždyť kopule jsou jak obří slzy
a minarety párátka prázdnoty
a přece pláč po mléku
každý chová

z minaretu náhle vlají muezzinova slova
jako by se snažil
uronit boha

• • •

Vlak jde proti tmě jako roháč
svými světly
za chvíli letíme
sladkokyselým a teplým
koleje spí
stavíme

auta se šinou cestami
tažená světly

• • •

A třeba se pojmenováváním
chráníme před světem

každý svým nářečím
zkušenosti

• • •

Nehledej boha
jako lásku v davu

bůh je všude

není jenom tam
kde je on sám

Milan Libiger (1975) Šéfredaktor a kmenový autor Herberku.*

Marjan Pungartnik

AKÁTY

Akáty kvetou v sutinách.
Jak bledý plamen chladný klid oblévá
ožehlé kamení. Kde kdysi dávno
ohniště něžně tlelo žíravým dýmem,
jak ruka, jež kolem sebe sype bílé květy,
roste strom. Jak moc sahá do srdce
bezmoc, že si zeď odhrne z čela
závoj listí, svlačec, úponky ostružin.
Sám nevím, proč vůně akátů v zátíší zdi
toho dávno mrtvého domu
připomíná postel z dětství,
rozestlanou jak bílý hrob, ve kterém
se celý svět rozlil v pernatou pěnu
a za svítání se jak domácí kočka
před mojí postelí uklidněný stulil.

AQUILEIA, ČAS, ZAPOMÍNÁNÍ

Ještě věřím, že svět je jen tvá pěst,
rozumný mistře. Opilý jsi ji kdysi
daroval zemi a zapomněl na ni.
Ale jen rašelinu odhrnu a hned zpod ní
zazáří tvé bytí – mramorový pařez.
A z něj tvé rozštěpené líce zří.
Sednu si na tvá chladná kolena,
zacloním tvář mračny a pláču.

Můj pláč je stará pohanská modlitba,
jež je ti drahá a ty ji vyslechněš.
Na své dávno zapomenuté pěsti si vzpomeneš
a v mysli se jí něžně dotkneš.
Z pole se zablýskne laň jako dlaň nebe,
ve zvonici holub srdce obletuje,
až se zvon od mávání křídel nářkem zajíká.

MODRÁ ČAJOVNA

V modré čajovně padají čajové pohárky
na cihlovou podlahu a s hlukem se tříští.
V modré čajovně vlaje zpod stropu děšť.
Kolik deště pro můj křehký smutek.

Chci dlouho sedět nehybně, sám.
Svírat mezi dlaněmi teplou šupinu nádoby
a zírat přímo do tebe, neexistujícího,
až oživneš jak růže, když na ni usedne čmelák.

Neobživneš však. V modré čajovně bubnují
zvonící kobaltové ruce na tamburínu.
Jak osamocené, prázdné, zoufalé bubnují.
Beztížný kousek slunečního světla jsem,
tvé kroky hledám, protože nemám své,
své kraje nemám, ani svoje lidi.

ORION

Meissa, Betelgeuse, Bellatrix,
Mintaka, Alnitak, Alnilam,
Thabi, Saiph, Rigel,
každá sama za sebe
a ty, lovec,
který se ve mně skláníš
v prozrazení.
Říkáš:
Svět není
loupežnická, kapsářská putyka.
Jenom jdi přes pole
a stopy na nebi.
Jsi zván do světa,
kde tě posadím
za hvězdnatý stůl.
Svíce hoří
a nedohoří.
Kámen zabije kámen.
Pole rodí obilí
a ty ho požneš.
A sedíš za hvězdnatým stolem,
piješ strdí,
jen strdí.

NOC S MATHUMKULIM

místa, kde jsem se narodil, vidím v mlžném
deštivém ránu,
v září. nad kopec se naklánějí měkké polekané
mraky,
jenom tuším pohorje, jako se rodívá ve
vzpomínkách, teď skutečně.
proč by mě bolelo, když se vracívám, ptám se
bílého stropu v nemocnici.
v noční nespavosti, která se skrže mne valila jako
narostlá mislinja,
potkal mě mathumkuli fragi. jeho srdce bylo plné
touhy po domovu.
zazpíval mi: na konci každé sloky vracel se ke
stejnému slovu.
řekl jsem mu: proč návraty tolik bolí, třeba jen ke
slovu,
není už čas, do kterého bych se vracel, ani lidé.
ani svět.
lovím v dešti zastřených obrysech domovskou
krajinu, a nejde to, abych se
nerozplakal, těžce a hořce, jako když jsem s tebou,
drahý mathumkuli, sníval o zářivém rajském háji,
pod klidem
hvězdnatým a zralými vinohrady na mléčné dráze
šerbet pil,
až se mi rozpletl verš, který teď musím, bdělý,
ukončit.

Slovinský Hradec, 19. září 2016

ODPOLEDNE V PRAZE

Kupuji astry, růžové astry pod růžovým nebem.
Nesu si je přes náměstí, kde se z průčelí omítka
drolí
a šedivé oči minulosti hledí zpod něho na křivé
slunce.

Ach, astry se v odpoledním smutku povalují
a moravské žluté víno, které piju v nálevně,
valí se za nimi – jak pes, co se snaží vlichotit
hospodáři.

A okna mě slunečními jiskrami hledají, připíjím
jim.
Průčelí se na mě, známého, usmívají, připíjím jim.
Lidé zmizí. Všechny věci je čarovně v sobě skryly.

Odpoledne v Praze. Astry se sypou na střeše,
za nimi soumrak se sype a za soumrakem se pláč
sirén
přes Vltavu rozlévá, dokud město jak dítě neutiší.

Připíjím širé Vltavě a smíchu, co se od řeky
na okamžik tiše zvedne. Voda se tak široce
a radostně směje,
že chci v míru na jejím dně ležet, jako v snách,

a hledět na kachny, jak nebe v klínu přelétají,
mračna, jak ve výšinách vlny předou,
zčernalé mosty, jak v nehybnosti ječí, ze dna ze
sna hledat.

Připíjím vodě a astrám, co leží přede mnou.
Zastavím hodinky, až všechno kolem mě
v nehybnosti strne,
jen světlušky z vína vzlétají, pozdní podzimní
světlušky.

ŠKODA LÁSKY

V Praze jsem v hostinci »Škoda lásky«
zahlédl Simona Jenka. Seděl za stolem
pod fotografií Jaromíra Vejvody,
který se proslavil tou veselou písničkou.
Veselá ale není. Dívka zpívá o tom,
jak je škoda lásky, kterou věnovala chlapci.
Na stěně byli ještě Barbara a George Bushovi
a děkovali za to, že hopsali
na Beer Barell polku, dokonale vážní a oficiální.
A Simon Jenko tam seděl s dívkou,
plavovlasou a podobnou Mihelii Jagodičové.
Nevypadal nešťastný, ale ani zamilovaný.
Jenom obláček nad jeho básnickou hlavou
prozrazoval, že je to Jenko, a gesta, kterými
čas od času probleskla modrá obrazovka
telefonu,
říkala: Škoda lásky, kterou jsem ti dala.
Žila bych jen pro tebe, a teď je škoda slz...
Na jídelním lístku bylo napsáno: Škoda lásky,
na číšnickově zástěře: Škoda lásky,
na účtu: Škoda lásky.
Kávový automat s každým spuštěním odpískal
s párou:
Škoda lásky, škoda mého mládí, škoda.

ŠAMPAŇSKÉ NA VLTAVĚ

odpoledne svlékne sukni
sedá si na břeh a smáčí nohy
ve vltavě – most překříží nohy
rukama rozhrne oblaka
a čte si novinky z jejich stránek
zatímco sedíme uprostřed peřejí
a pijeme šumivé víno
z pohárů které se lámou
ve světle. nasloucháme říčnímu proudu
jaké soudy může vynášet řeka?
vypráví o mlýnech a utopencích
o slunci a temných soutěskách
o měsíci nad rákosím
nad námi je čisté, jasné nebe
píšeme na ně odpolední epištoly
píšeme jízdní řády a závěti
až za námi nezůstane nic
vše co jsme dali můžeme si vzít
nazpátek, jak řeka poslušná,
jak pěna, která se rozlije přes okraj
a v mžiku se v sobě ztratí

(Přeložili Nataša Švikart a Milan Libiger)

Marjan Pungartnik (* 1948) Slovinský básník, editor,
překladatel, učitel psaní, organizátor kulturních akcí.
Žije v Mariboru. Literatuře se věnuje od gymnazijních let.
Vystudoval žurnalistiku na Fakultě sociologie, politologie
a žurnalistiky v Lublani. Poté působil na mnoha pozicích
v Asociaci kulturních spolků Slovinska. Byl redaktorem
několika literárních časopisů. Před více než deseti lety
založil první slovinský on-line literární časopis Locutio, kde
působí jako editor. Vede tvůrčí dílny pro začínající autory,
školáky i seniory. Zorganizoval na 1200 literárních akcí,
pořádá výstavy výtvarného umění. Provozuje nakladatelství
Mariborská literární společnost, kde vydal přes 300
knih. Překládá z jugoslávských jazyků, z češtiny, italštiny
a angličtiny. Získal řadu ocenění. Jeho literární práce byly
přeloženy do jugoslávských jazyků, němčiny, italštiny,
angličtiny. Vyšlo mu přes 30 knih, z toho deset básnických
sbírek (například Vlaštovka zpívá za smutek nebo Aquileia
a jiné básně), dále pohádky, hry pro loutkové divadlo
a překlady.

LETNÍ DEN 1

Letní den
kterým tiše proplová
člun
Na jeho okraji
topolová alej
kde se
vůbec nic neděje

HVĚZDNICE

Když krajem
táhnou podzimní bouře
do noci se vkrádá chlad
a měsíc couvá

když
i rudohnědí šneci
zpomalí
a pohublí ježci
se nemají kam schovat

když
kvete hvězdnice
a květy máku se schoulí do makovice
vrací se stařec
do dětství

MŮJ OTEC

Na konci léta
když se lesy vybarvily
a řepka
podruhé zakvetla
jsme ho uložili
do hlíny

KDE NAJDU ANDĚLY

Kde najdu anděly
v tomhle městě
ve vzácném
tichu odpoledne
ve slunci
které se mi opírá o kůži
v bolesti
která jednoho dne zmizela
v pohledu
který mě nečekaně dostihne
v myšlenkách
na mrtvé
v čase
který mi ještě zůstal

KRAJINA U BRÉM

Tady panují
příliv s odlivem
v rákosí
odpočívají labutě
loďky
přezimují v zahradách
duby
stojí proti větru
za hrází
sbírám slova

KRAJINA U EMDENU

Tam, kde fouká
z Holandska
se tlačí moře
do zahrad
Tam, kde mléčně bílé nebe
visí nad městem
v muzeu západu slunce
na širém moři
a drobná italská krajinka

NOČNÍ GDAŇSK

Ještě spí obchodníci s jantarem
školní třídy
které za dne proudí přes mosty
stařeny
s nataženými dlaněmi
a stanovištěm před kostelem Panny Marie
básníci
kteří přestali psát
když už je nikdo nezakazoval
Tři sta městských tiskařů
Tlumočník, který překrucuje věty

Bílý orel zčernal nocí
voda v Motlavě je mělká
Ve starém městě za plaňkovým plotem
kvákají žáby

SNÍH

Stíny ve sněhu
nehybní koně
na bělostné louce
zasněžená chata
Caspara Davida
tichá je krajina
bez bolesti
pod příkrývkou vloček

V NOCI

V noci
sní stařec
o krajině
někde v Rusku
kde se lidé
střílejí
Ve dne
si to nikdy nevybavil

CO ZBYDE

Nevezmeš si s sebou
vůbec nic
řekl mi turecký zelinář
zůstanou
jen ty knihy

(Básně Inge Buck přeložila Magdaléna Stárková)

Inge Buck (13. října 1936 v Tübingenu) je německá uměnovědkyně, básnířka a spisovatelka. Po studiu literárních a divadelních věd, psychologie a publicistiky v Tübingenu, Mnichově a Vídni pracovala jako redaktorka stanice Deutschlandfunk v Kolíně nad Rýnem. V Brémách, kde v současné době žije a tvoří, působila jako vysokoškolská pedagožka.*

Magdaléna Stárková (30. března 1984 v Ostravě) je básnířka, překladatelka, písňová textařka a prozaička, absolventka anglické a polské filologie a judaistiky na Univerzitě Palackého a Jewish Studies na CEU v Budapešti. V současné době působí v německých Brémách.*

BÁSNÍCI PETROVA TICHÁ

Martin David

SPLAV

Ještě znám odlehlý kout,
mekku pro osamělého rybáře.
Ostrovy z náplav pod jezem,
vrbiny rozbouřené ve větru,
konipas vzlétlého oblázku,
omamná vůně rozprašované vody.

Stojím po pás v proudnici,
prut opřený o bok
jak rytířský dřevec – třímaný
už jen proti sobě,
neměnná, tajemstvím stříbřitá,
jež se mě přestáváš bát...

U DUBNOVÉHO RYBNÍKA

(za M. Klusem)

Pod cínovou hladinou,
jarním paprskem letovanou,
ze dna se uvolňují a stoupají
skořápky nesrozumitelných slov.

Naslouchám v náhlém bezvětří,
jak pukají na hladině –
a mluvím s tebou,
tak dávno nepotkaným...

Mluvím s tebou, a ty jsi
už v bezděčné zemi *nikoho*.
Věřím. Že to je po smrti slušné,
jako před narozením...

• • •

Peřeje – verše
z břehů, z mostů čteny,
meandry – strofy
s omývanými balvany...

Plynoucí vrásky vody,
nezadržitelné jako vzlínání dřeva:
s proudem a víry suků.
Šumí rozvětvená řeka a říká,

kam se připlouvají třít
zvláštní jména ryb: boleni,
podoustve, ostroretky.

Šumí o bílé rybí duši,
s kterou se k hladině stoupá
přes boly a závaží těla.

ÚKLID

Neúnavně krápe a lesknou se
šupiny hřbetů střech,
o zčeřených hladinách tají to
i pozinkovaný plech.

Němými krůčky vystupuje řeka
po březích k pohřebišti slonů
a v náručích si odnáší kly,
prázdné láhve, mrtvé dřevo.

Opadá hladina, smývá se tabule
dní i roku. Dometl vítr
a ráno je už jiné, čisté.
Oschlý zůstal v blátě reliéf.

IMPRESE OBRAZY

Neznámým mistrem malované
v podobách ryb.
Silonovým vláknem smýkané z řeky
v tom kterém ročním údobí.

Apríl, náhlé zvraty počasí.
Pstruh potoční

Letní podmračená obloha.
Cejn velký

Letní projasněné poledne.
Plotice obecná

Podzimní vítr, vše opadává.
Lipan podhorní

Plískanice, slota.
Podoustev říční
Ostroretka stěhovavá

Zima, bledé slunce nad polem.
Jelec tloušť
Jelec jesen

...

Zátoku přelétl rybářský splávek.

Balanc útlounké kapky.
Shora křiklavost pomeranče,
tichá hlať – žabincová zeleň.

Pouhý pohled na něj rozněcuje vášeň.
Jak ono ráno: Boží oko nad pralesem...

O JINÉM ČASE O JINÉ ŘEČI

Není naprosto od věci
sestupovat po ostrohu dní na ryby
(v dálavách, širavách před důchodem)
a shledávat v řece nejrůznější ryby...

Neboť jenom málo smí být známo:
čas trávený na rybách
jaksi není... nebo se nepočítá.
Všude jinde ustavičně se počítá...

I kdeže, není naprosto od věci
kuchat pak ulovené ryby
na podložce – jakýchkoli novinách;
včetně literárního periodika.

AUTOPORTRÉT

Vším čím jsem nejspíš byl,
byl jsem většinou nerad!
Vším čím jsem nejspíš nebyl,
byl jsem docela rád!

Stavební mistr, projektant,
vedoucí kina na periferii,
Kytarista a rybář a básník...
Dělník v továrně či onde...

Topič v plynové kotelně lázní,
čekající na onu revoluci,
jež, jak víš, nikdy nepřijde,
revoluci srdcí a duší...

Martin David, básník a také vášnivý rybář, se narodil 19. února 1964 v Teplicích, kde žije dodnes. Po SPŠ stavební vystřídal řadu zaměstnání – viz báseň Autoportrét. Své texty publikoval v řadě časopisů (*Weles*, *Host*, *Tvar*, *Psí víno*, *Obratník* ad.). Je též zastoupen v mnoha různých sbornících a antologiích. Knižně vydal básnické sbírky *Listí pro jablko* (*Protis*, Praha 1995), *Jiné výkladní skříně* (*Weles*, Vendryně 1999), *Venkoncem* (*Weles*, 2003). Zde otištěné texty jsou vybrány z knihy *Rybář na řece Ogh* (*Milan Hodek*, 2015), shrnující autorovu dosavadní básnickou tvorbu.

V šatně – Markéta Effenbergerová, Ellen Makumbirofa, Anaya von leh, Adeladla. Femislam 2016, Divadlo hudby, Olomouc.

Na pódiu... Femislam 2016, Divadlo hudby, Olomouc.

Ellen Makumbirofa. Femislam 2016, Divadlo hudby, Olomouc.

Adeladla. Femislam 2016, Divadlo hudby, Olomouc.

V šatně – Ondra Hrabal. Kladivo huby 2016, Divadlo hudby, Olomouc.

Na pódiu – Anatol Svahilec. Kladivo huby 2016, Divadlo hudby, Olomouc.

Publikum boduje. Regionální kvalifikace 2015, Divadlo hudby, Olomouc.

Publikum zírá. Slamastyka 2017, W7, Olomouc.

Před vyhlášením výsledků. UP Masters slam 2016, Divadlo hudby, Olomouc.

Moderátor Bob Hýsek. Kladivo huby 2017, Divadlo hudby, Olomouc.

MINUTKY

(minutové hry, psané pro Český rozhlas)

CÍÍÍFKA

Dramatik: Á, to jste vy, pane řediteli, pojd'te dál.

Ředitel: Chlape, já vás zastřelím! Kde je ta hra, kde?! Už před měsícem jste měl odevzdat rukopis!

Dramatik: Uklidněte se, pane řediteli.

Ředitel: Ani mě nehne! Kde máte Poslední pásku? Už tři týdny se mělo zkoušet! Víte, kolik mně v tom lítá peněz?!

Dramatik: Ale já jsem teď celý víkend usilovně pracoval, opravdu, pane řediteli.

Ředitel: Ano? Tak mi ukažte, co jste napsal!

Dramatik: Nic jsem nenapsal. Já si vlastně hrál.

Ředitel: A ještě si ze mě děláte srandu?! Okamžitě mi vraťte zálohu, do posledního franku!

Dramatik: Ale já jsem opravdu tvrdě pracoval, hrál jsem si se slovem „cííífka“, rozumíte?

Ředitel: Co prosím?

Dramatik: Slyšíte to: cííífka... cííífka..., zkuste si to.

Ředitel: Cívka... A co jako?

Dramatik: Ne, vy to neslyšíte? Cííífka... cííífka..., slyšíte to? Opakujte.

Ředitel: Cívka... cífka... cííífka

Dramatik: Ano, ano, slyšíte to!

Ředitel: Cííífka... (pauza) Víte co, Beckett, tak já se stavím příští měsíc.

Dramatik: Ano, ano. Cííífka...

Ředitel: Na shledanou. (odchází, je slyšet bouchnutí dveří) A to prý slovům vyhlásil válku...

V ORDINACI

Lékař: Tak říkáte, že vás pokousala poštovní schránka, pane Wolker?

Wolker: Ano, na rohu ulice!

Lékař: To není nějaká leccjaká věc, ukažte to ramięno.

Wolker: Podívejte, jak mi kvete modře...

Lékař: No, naštěstí nám to nekrvácí, máme to jen silně pohmožděné. Myslím, že s tím nemusíme ani k rentgenu. Ale stejně je divné, že se ta příhoda stala zrovna vám. Víte, kdyby za mnou přišel takový pan Štyrský, neřeknu půl slova. Ale vy...? Nějak mi neštymuje, že se zrovna k vám chovají věci takhle agresivně. A jak to celé vlastně proběhlo?

Wolker: Doprovázel jsem slečnu Toyen, když vtom zničehožnic...

Lékař: Aha, tak to už jsme doma! No dobrá, něco vám na to napíšu.

Wolker: To budete hodný.

Lékař: Tady máte recept: Jindřich Šimon Baar. Užívat aspoň jednou denně před spaním. Je to taková osvědčená konzervativní léčba.

Wolker: Děkuji, soudruhu lékaři.

Lékař: Tak s tímhle ovšem opatrně! A vůbec byste se měl přestat paktovat s těmi vašimi novými kamarádky. Víte, prognóza léčby je optimistická, ale při špatné životosprávě může přijít kdykoli nežádoucí zvrat. A hlavně slečnu Čermínovou pusťte z hlavy, nebo se vám ta rána ještě zanítí.

Wolker: Udělám, co bude v mých silách, sou... pane doktore.

Lékař: Vidíte, takhle se mi líbíte. Sakra, mladíku, byla by vás přece škoda. Tak na shledanou a na rohu raději opatrně.

(zabouchnou dveře)

Lékař: Tihle modernisti... Ne, to už není nic pro mě. (pauza) Doufejme, že měla aspoň řádně vyčištěné zuby.

MALÝ PRINC

Dítě: To už je zase druhá láhev. (je slyšet usrknutí ze sklenice) Proč tolik piješ?

Muž: Abych zapomněl.

Dítě: Na co abys zapomněl?

Muž: (usrkne ze sklenice) Na to, že se stydím.

Dítě: Za co se stydíš?

Muž: Když mně bylo asi tolik co tobě, potkal jsem jednoho člověka. Oblíbil si mě. Věřil, že jsem čistý. Začal mně říkat malý princ. (usrkne ze sklenice) Ale já už tehdy nebyl vůbec čistý.

Dítě: Nebyl?

Muž: Ne. A proto se stydím! (usrkne ze sklenice) A piju...

VYJMENOVANÁ SLOVA

Otec: Co probíráte ve škole?

Syn: Vyjmenovaná slova.

Otec: No tak mi řekni vyjmenovaná slova, třeba po „z“.

Syn: Drzý – jazyk – brzy – Ruzyň.

Otec: (vyděšeně) Blázníš! Panebože, kdo ti tohle nakukal?

Syn: Pan učitel.

Otec: Cože?

Syn: Prej se to takhle říkalo za komunistů.

Otec: (s úlevou) Jo takhle, vždyť já úplně zapomněl, že už dávno... Jsem teď nějaký utahaný. To se ví, že jsme to tak říkali za komunistů. (šeptem) Já to tak napsal dokonce i do písanky: (procítěně) Drzý – jazyk – brzy – Ruzyň. Za tohle mohla být i polepšovna. Tvůj tatínek se ale nikdy ničeho nebál, věříš, synku?

Syn: Věřím, tati.

NA POLICEJNÍ SLUŽEBNĚ

Muž: Dobrý den. Chtěl bych oznámit pohřešování blízké osoby. Ztratila se mi žena. Už tři dny nebyla doma. Je třeba po ní vyhlásit pátrání!

Policistka: Dobrý den. No dobrá, ale... rozmyslel jste si to opravdu dobře? Víte, je hodně takovýchto případů, kdy se někdo z blízkých někde zapomene. Třeba jste se jen doma nepohodli a ona odjela k mamince, aby vás trochu vy-trestala.

Muž: Jsem ženatý přes třináct let. Všechny manželské povinnosti si plním do puntíku. A proto vím, co je mojí povinností i v této chvíli. Manželka už tři dny nebyla doma, je třeba po ní vyhlásit pátrání!

Policistka: Zde je protokol o pohřešované osobě. Ale... podívejte se mi do očí, rozmyslel jste si to opravdu dobře?

Muž: Ehm, a mohl bych, prosím, něco mimo protokol?

Policistka: Samozřejmě.
(pauza)

Muž: Vrať se domů, koupil jsem k večeři maso na bifteky.
(pauza)

Policistka: Já ti nevím, Karle. Víš, není to s tebou opravdu lehký. Ten tvůj pedantismus a zároveň ta tvá nepořádnost.

Muž: Vrať se domů!

Policistka: To ti teď nemůžu slíbit, ale strach o mě mít vážně nemusíš.
(pauza)

Muž: Ehm, tak kde jsme to skončili?

Policistka: Tady je ten protokol. Opravdu ho budete chtít vyplnit?

Muž: No samozřejmě. Jsem ženatý přes třináct let. Všechny manželské povinnosti si plním do puntíku. A proto vím, co je mojí povinností i v této chvíli. Prosím vás, nemohla byste mi jen půjčit propisku, já tu svou asi někde ztratil.

VIDÍTE TO?

Ředitel: Paní kolegyně! Paní kolegyně, pojdte sem!

Žena: Ano, pane řediteli?

Ředitel: No pojdte honem! Honem! Sem k oknu!

Žena: Jistě, pane řediteli.

Ředitel: No tak co, vidíte to?

Žena: A... kde, pane řediteli?

Ředitel: No tam dole, podívejte se pořádně, vidíte to?
(pauza)

Žena: Víte, já...

Ředitel: Paní kolegyně!
(pauza)

Žena: Promiňte, pane řediteli...

Ředitel: Víte, že tohle není poprvé, paní kolegyně!

Žena: Ano, pane řediteli...

Ředitel: Vidíte, vy to prostě nevidíte!

Žena: Prosím, pane řediteli, dejte mi ještě šanci...

Ředitel: (skočí jí do řeči, jakoby už pro sebe) Vidíte to... a takové jsem do vás vkládal naděje!

Žena: (naříkavě vzdychne)

VESMÍRNÉ POHÁDKY

O TOM, JAK SE Z HVĚZD STALY OHNIVÉ KOULE

O hvězdách už dnes každý malý školák ví, že jsou to obrovské žhnoucí koule, ke kterým kdyby se jen přiblížil, sežehly by ho tak, že by z něj nezůstal ani mastný škvarek. Tak tomu však, milé děti, nebylo vždy. Dříve totiž nebyly hvězdy vůbec horké, naopak byly studené, ba přímo ledové, protože – možná mi to ani nebudete věřit, ale je to tak – byly celé ze zmrzliny.

Bůh Stvořitel, vždy když si potřeboval zchladit žáhu – a že tomu bylo víc než často, protože svět byl od samého počátku samá nepravost –, utekl ze své nebeské pracovny na některou z hvězd a tam se oddával lízání sladké pochoutky. Rád pobýval na granátové hvězdě, která nebyla pokrytá krví padlých armád, ale lahodnou jahodovou dřevinou, zbožňoval i oříškovou hvězdu, zvrásněnou malebnými pohořími vlašských ořechů, a daleko na konci vesmíru, v jedné maličké zasuté galaxii, měl speciálně pro sebe jednu docela neznámou, ale velmi chutnou hvězdu – pistáciovou se zázvorem.

Ale protože ho ta všechna jeho nebeská stvoření zlobila čím dál tím víc, utíkal také stále častěji od úředních záležitostí ke svým milovaným hvězdám, až se stal na zmrzlině dočista závislým. V té době se také s Bohem Stvořitelem začaly dít divné věci: výrazně přibral na váze, trápily ho bolesti zubů, krku i žaludku, který se změnil v hoto-
vové kluziště. Ten dříve vlídný vládce všehomíru

začal být také najednou popudlivý a každou svoji povinnost odkládal na neurčito. Často se vypařil jako duch a nebyl celé dny k nalezení.

Naštěstí si těchto dramatických změn v Boží osobnosti brzy všiml jeho nebeský lékař, který se rozhodl, že Boha Stvořitele zevrubně vyšetří a při té příležitosti mu také řádně promluví do duše. Nazul si tedy lyže, protože po zmrzlinových hvězdách se pohybovalo nejlépe na běžkách, a vydal se hledat tvůrce všehomíru.

Procestoval mnoho hvězdokup a galaxií, ale nikde nemohl Boha Stvořitele najít; nebyl dokonce ani na té své oblíbené hvězdě, tedy pistáciové se zázvorem. Po dlouhém putování jednou přistál na čokoládové hvězdě a konečně v dálce spatřil Boha Stvořitele, jak si hoví na úpatí Nugátové hory, zapatlaný od hlavy až k patě od hnědé zmrzliny. Osobnímu nebeskému lékaři trvalo hezkou chvíli, než dorazil k Nugátové hoře, protože na přemrzlém čokoládovém sněhu netrefil dobrou mázu, a lyže mu tedy pořádně podkluzovaly.

Po hodinách usilovné dřiny určený lékař konečně opřel lyže o mandlový skalní výstupek, přistoupil k pacientovi a dočista se zhrozil, neboť Bůh Stvořitel už vůbec neměl výzor důstojného strůjce světa, vypadal teď spíše jako zápasník sumo v pilném tréninku před turnajem o titul Mistra universa.

„Co tu chceš, felčare?“ spustil na doktora Bůh Stvořitel, napůl rozmrzele, napůl s jistou úzkostí v hlase. „No co asi?“ odpověděl lékař. „Pěkně ses nám, chlapče, spustil a někdo tě přece musí vrátit zpátky na pravou cestu. Než skončíš docela na šikmé ploše!“ dodal doktor, a než Bůh Stvořitel

stihl jakkoli zaprotestovat, začal ho důkladně vyšetřovat.

„No to jsem si mohl myslet!“ pravil, když skončil s prohlídkou. „Vysoká nadváha, chronický zánět krku a průdušek, podrážděný žaludek a zuby, jeden vedle druhého, skrz naskrz zkažené! Tak abys věděl, okamžitě začneš s redukční dietou a nastoupíš odvykací kúru, neboť si, milý Bože, fyzicky i duševně naprosto závislý na zmrzlině.“

„No a co!“ odsekl Bůh Stvořitel a uloupl si kus mraženého nugátu. „Podívej se kolem sebe. Všichni tvorové na tomto světě hřeší ostošest a jejich duše černají, fuj, jako špekáčky, když spadnou z klacíku do táborového ohně. A já je přece všechny stvořil, no ne?! A tak z logiky věci vyplývá, že musím mít taky nějaký ten drobný hříšek!“

„Drobný hříšek?!“ rozohnil se lékař. „Těžká obezita, závislost na zmrzlině, to je podle tebe drobný hříšek?! A to ještě počkej, až přijdou výsledky rozboru moče a krve! Tu hladinu cukru si vůbec nepřeju vidět!“

„Mně to nevadí!“ špitl Bůh Stvořitel a sklopil zrak.

„Pane na nebi, mám já to kříž! Tak jemu nevadí, že má nejspíš cukrovku! Diabetes mellitus, jak říkáme my od bílýho fochu. Taková ostuda – Stvořitel, Bůh všemohoucí, a bude si muset píchat inzulín...!“

„Víš ty vůbec, co to je, starat se o veškerenstvo?!“ vykřikl Bůh Stvořitel nešťastně. „Víš, co s nimi mám práce a soužení?! Jak mě bolí každý jejich špatný skutek, jak mě trápí ty jejich karcinogenní dušičky?! To se nemůžeš divit, že si občas potřebuju odfrknout. Vyčistit hlavu, jak se říká,

protože tohle by přece nevydržel ani svatej,“ vysypal ze sebe Bůh, ale rychle se kousl do jazyka, protože hned věděl, že asi řekl něco nepatřičného.

„Tak to je hezký!“ lékař už byl opravdu rozčilením bez sebe. „Tak po druhých chceš, aby všechny strasti světa přijímali klidně a pokorně, aby jedli střídme a občas i drželi půst, aby milovali bližního svého a zlo neodpláceli zlem, a sám při první příležitosti utíkáš od odpovědnosti k tělesným požitkům! Tak abys věděl, u mě nejsi nejvyšší bytost, ale nejvyšší pokrytec!“

Bůh Stvořitel se už chystal odpovědět něco pepného, ale protože přes všechn svůj úpadek zůstával nejmoudřejší bytostí ve vesmíru, věděl dobře, že nebeský doktor má pravdu.

„Vždyť já vím!“ pravil po chvíli zkroušeně, „kážu vodu, a lížu zmrzlinu...“

A tak se Bůh Stvořitel rozhodl, že půjde do sebe. Začal poctivě cvičit, nechal si spravit všechny zuby a dal si předsevzetí, že zmrzliny se už nikdy nedotkne. Ale protože sám dobře věděl, že se závislostmi je to vždycky ošemetné, proměnil raději všechny zmrzlinové hvězdy v ohnivé koule, ke kterým se nedá ani přiblížit. Tedy Bůh Stvořitel se o to na počátku léčby jednou pokusil, protože, jak říkám, se závislostmi to není opravdu jen tak, ale ledva si lízl, bolestně zavyl, až mu od úst vyšlehly plameny, a nebeský lékař mu pak musel měsíc přikládat na spálený jazyk obklady z jitrocele.

Tím byl Bůh Stvořitel definitivně poučen a hvězdy zůstaly těmi žhnoucími vesmírnými koulemi, na kterých by se i velký kornout zmrzliny ve vteřině vypařil. Bůh Stvořitel má zpět svoji důstojnou podobu vládce a pána všehomíru a prakticky

už vůbec nehřeší. Z nebeského obláčku nahlíží okny do našich domovů, a když vidí, jak jdou Honzík nebo Tereška před obědem tajně mlsat polárkový dort, takže jim pak vůbec neleze řeřichová polévka a brambory s dušenou mrkví, pozvedne přísně své huňaté obočí.

Ona totiž, milé děti, přísnost být musí, to dá rozum. Ale jen tak mezi námi a tiše do ouška, ať nás neslyší rodičové, a hlavně tam nahoře: nebyl on by nám takový plnoštíhlý Bůh Stvořitel, co ujíždí na zmrzlině a chroustá Nugátovou horu, vlastně nakonec docela sympatický?

Tomáš Lotocki (1977) Redaktor a kmenový autor Herberku.*

NÁBŘEŽÍ NOVÉHO ROKU

ryba mých nocí stále mlčí
potichu hladinou hluboko tmou
mihlo se cosi na blanách zlých
a kolem ticho ani podpatek

dokujuji na mostě přemýšlím odkud

jsem dosti hladov ulovit psa
v posledním domě na nábreží
přichází plaše s lampou k oknu
dvě noční ňadra plné talíře

SE VŠÍ LEHKOSTÍ

má sestra a pokojská, co se o mne stará
dávno už unesla, co mohla ještě snést
teď v nocích blouzní, hledá po almarách
zbytky mých kostí s léky na bolest

a já jdu nahý zasněženou plání
bez strachu, že mne zima vykostí
na kraji lesa, možná kousek za ním
začnu zas znovu... se vší lehkostí

OLOMOUČÍ

hladina kaluže hnula se jen zvolna
stín staré lampy je rozlomená lžice
nabírá mury tápající domů
kočka se stáhla k nohám popelnice

a na komínech černé vrány hnízdí
stejně tak v sukních holek z Olomouce
láska je ticho vytloukané při zdi
retko co nutí ještě nadechnout se

PAŠIJE VRAHOVICKÝCH POLÍ

muž s tváří lopaty obdivuje Krista
muž s tváří lopaty jednou nohou v díře
kope jen pro radost a ulehnout se chystá
se všemi se vším dokonale smířen

možná se ráno zjeví husopaskám
svěží jak březem zcela obnažený
ta jáma v zemi je přeci jenom láska
a u hrobu zase... jako první ženy

ПОСТА І. В. /TERRESTRIS/

(smrti)

nejmenovala se
a les byl nemocnej z ní
z něho přišla

tváře olízaný jazykama
s očima lednový oranice
vlci se báli

voněla zvednutou sukní
jako vlhký dno jezera
podpatky naboso

stoupala k mému bytu
žebrama schodišť
bylo to tichý

měl sem ji nejvíc
když sousedovic
zvonek řval smíchy

PŘEDJAŘÍ

na plicích smrti jsou motýli bílí
po vlasech noci artisti strachu
záclony v průvanu bytosti oken
úzkost je v ušáku s výhledem na dvůr

za městem u řeky tam je to jiné
natvrdlá hlína pod rýčem měkne
dívinka co nosí březnové jméno
uštvala srnu a to se řekne

COSI O MATEŘSTVÍ

(Barboře)

v tichém rozhovoru ženy a nože
k ní přicházejí synové
olízat z dlaní zbytky vlků

přináším dary v masce býka
ústý se dotýkám otevřené rány
kterou už bude po zbytek dní

hladí mi rohy plná a jistá

a ráno vstává jako první
vyhánět z lesa motýly smrti
zajít si k řece omýt krev

talíře smyje letní déšť

JDU POTMĚ LESEM

jdu potmě lesem podél řeky
se starou vránou ve vlasech
a zase jsem si nevzal léky
a možná bylo načase

je jednou provždy porozházet
jak perly svinským kalužím
a běsům dodat správný název
i smrti... té už nedlužím

a až se změni k nepoznání
mé ruce v dvoje pařáty
až budu lihem zahřátý
najdu tě bílou pod hvězdami
budu ti dýchat na paty...

František Vrba (* 1982 v Plzni) je olomoucký básník a fotograf. Dosud byl zaměstnán jako výčepník, skladník, pečovatel, čajovník a dělník ve výškách, nejvíc se do něj ale otiskla práce v hospici. Jeho básně zazněly například na festivalech Napříč a Potulný dělník nebo při Noci básníků v kultovní olomoucké Ponorce. V říjnu 2017 je vydalo nakladatelství Uši a Vítr ve sbírce Kniha přání a úmrtí.

Petr Pustoryj

SIAM ANEB VYKLOPENÍ Z EVROPSKÉ KOLÉBKY

„Existuje jiné takové místo, které tak útočí na vaše smysly?“ (Věta z filmu Báječný hotel Marigold, který se sice odehrává v Indii, ale...)

„Thajsko? To je snad jediná země, kam bych nejela,“ pravila olomoucká fotografka Milena V. (Mmchd. má teď pěknou retrospektivu v Muzeu umění Olomouc.) Nevím, co ji k tomu přesvědčení vedlo, možná vliv mediálního klíše o zemi sexuální turistiky... Už to nevysvětlila. Nám, tedy mně a mé ženě Aleně, každopádně Thajsko připadalo jako dobrý otvírák do Asie. Vyrazili jsme i s dcerou sami – bez „podpory“ cestovní kanceláře. Cestě předcházela solidní příprava. Několik týdnů jsme po večerech ladili itinerář, přes booking.com jsme zamluvili a částečně zaplatili ubytování na několika místech a přelet vnitrostátní linkou. Měli jsme velké vzory – naši pražští přátelé podnikli už několik podobných výprav včetně měsíční cesty kolem světa, takže jsme věděli, že všechno jde. Nemluvě o kolegovi z Herberku, Milanovi L., který rok co rok opouští na měsíc i víc redakční kancelář a šedivé Česko, aby se bez mobilu a očkování rozpustil v barevném moři miliardy lidí v Indii. Na to odvahu nemám.

Letěli jsme přes Amsterdam, kde jsme měli pár hodin na procházku po městě, do Bangkoku. Trochu vítr jsme měli z toho, že tam máme být v ob-

dobí monzunových dešťů a možná se z mokra nevyhrabeme. A klimatický šok po přeletu stál za to. Říkám tomu teď bangkokská prádelna: stabilních 33 °C a 100% vlhkost. Z odstupu mohu napsat, že jsme klimatu i jeho důsledkům rychle přivykli – po většinu dne bývalo polojasno, oblačno, pršet začínalo až večer. Vlastně jsme mohli být vděční za tu variabilitu počasí a zároveň jeho předvídatelnost. Ačkoli toho občas měl člověk dost, když za den několikrát propotil triko, vláčeje se s batohem s pitím pro všechny a foťákem na krku. Modlit za dobré počasí jsme se začali až na ostrově Ko Tao, protože tam byla předpověď zdrcující – měly propršet všechny dny, které jsme tam měli strávit. Mohu poděkovat Ganěšovi – za to, že po mých přímluvách půl pobytu bylo jako obvykle a půl nádherně... Ovšem za zmínku stojí, že zima nám byla – pomínu-li obchody vymražené klimatizací snad na 15 stupňů – pouze jednou. Na závěr šnorchlovacího výletu na „longtailu“ (malé lodi) kolem ostrova Ko Tao přišla větrná smršť s deštěm a náhle byla teplota vody daleko vyšší než teplota vzduchu. Inu – naskákali jsme do moře.

Ale to předbímám. V Bangkoku jsme strávili první tři dny a noci. Pracovní neurózy byly zapomenuty, vytěsněny spoustou vjemů a zážitků, napětí v hlavě povolilo. Žilo se ze dne na den, stresy byly úplně jiného charakteru: jak se dostat tam a tam, jak zařídit, domluvit to a to... A to jsou starosti příjemnější a zajímavější než deadline v robotě. Ačkoli... těžší chvíle taky nastaly. Třeba když jsme málem neodletěli na ostrovy kvůli chybnému jménu na dceřině letence (vyvázli jsme

s pokutou) nebo když tu naši Annu popíchali na Ko Tao sršni a museli jsme do místní nemocnice...

Bangkok je megapolis se 14 miliony obyvatel. A já už se nedivím neteři, které po třech semestrech na pekinské univerzitě a cestách do JV Asie připadala Evropa pustá, prázdná a zastýdlá. Bangkok je obří mraveniště a Evropan tu má zvláštní pocit, že všechn ten mumraj a chaos je řízený centrálním mozkem, že všichni ti lidé-mravenci jsou tu kvůli něčemu důležitému, že snad pro to mraveniště opravdu makají, jsou jeho organickou součástí. Ano, je to popis hodící se obecně pro lidskou existenci, ale až tady si to člověk naplno uvědomí. Je ohromen jejich množstvím a tím, jak pospolitě žijí (pracují, jedí, baví se) přímo na ulici, je překvapován jejich srdečností. Doma po návratu jsem se dočetl, že se Thajsku říká „země úsměvů“ – to sedí...

„Thai“ původně znamená „svobodný“. Thajské království je země civilizovaná, tedy se tu setkáváme s veškerými výdobytky moderního světa, pouze tu a tam narazíme na „turecký záchod“ splachovaný kýblem. Je skoro demokratické – v rámci konstituční monarchie, ačkoli v posledních několika desítkách let vyniká hned několika vojenskými převraty. Od toho posledního v r. 2014 zde vládne vojenská junta. Nejpozoruhodnější na zdejší politice je neuvěřitelná podpora hlavy státu. Král Bhumibol Adulyadej neboli Ráma IX., který loni zemřel, byl na trůnu 70 let. A je vnímán jako osvícený panovník, který zřejmě přispěl k demokratickým reformám a byl protiváhou silné thajské armády i politiků. Král Bohumil, jak mu říkám, byl multitalent – prý výborně fotografoval, hrál na

několik nástrojů a složil thajskou hymnu. Lid ho miloval a mám dojem, že zákon zakazující a velmi přísně trestající hanobení jeho výsosti nebývá uplatňován příliš často. Hraničí to s kultem osobnosti – jeho portrét visí nejen na úřadech, ale takřka na každém rohu ve městě a po celé zemi, od malých obrázků po kolosální megaboardy. Více zobrazení, ovšem trojrozměrných, tu má jen Buddha. Naproti tomu jeho synovi a nástupci, korunnímu princovi Mahá Vatčirálongkónovi prostý lid moc neholduje, neboť prý není vrcholem ctností, ale vyhlášeným playboyem.

Onen příklon k západní civilizaci neznamená, že by Thajci rezignovali na své tradice, kulturu a náboženství. Právě naopak – buddhismus je základnou, na které staví svůj postoj ke světu, ke společnosti, jednoho k druhému. A to například znamená, že se neuchylují ke konfliktnímu jednání, hlavně ne na veřejnosti. Takřka všude jsme našli přívětivé, usměvavé a snad i poctivé lidi. A když už nás chtěl nějaký hajzlík napálit, vyplývalo to většinou z jeho obchodního ducha. Tuk-tukáři (řidiči malých taxíků zvaných tuk-tuk) to zkoušeli často, o cenu jsme museli smlouvat a nevyměknout. Ovšem hned první den nás jeden mís-to do Čínské čtvrti zavezl do kamarádovy čínské hospody, a to nás naštválo dost. Asi flákal svou povinnou mnišskou službu... Thajští muži se totiž alespoň jednou v životě na krátký čas, většinou po dovršení dospělosti, stanou buddhistickými mnichy se vším, co to obnáší. To bych klidně zavedl u nás. Kolik zbytnělých eg by možná splasklo... Je tu na 27 000 vatů (chrámů) se stovkami tisíc mnichů. Ovšem to vše zase poněkud kontrastuje

s neklidnou politickou situací, s přísností režimu i třeba s drakonickými tresty za pašování a užívání drog...

Za celý pobyt v Thajsku jsem zaznamenal jediného hluchoněmého žebráka a jediného opilce válejícího se po ulici. To zjevně souvisí se silnými sociálními a rodinnými vazbami (a potažmo s buddhismem), prostě nenechají člena rodiny, společenství, padnout na dno, postarají se. A to přitom vnímám rozdíl v ekonomické situaci běžného Thajce a Čecha. Musím ovšem napsat, že tu prostě makají a modlí se (abych parafrázoval benediktinské motto), a ačkoli se Západu přiblížit chtějí a v mnoha ohledech ho alespoň vyšší společenské vrstvy dohánějí, většině obyvatel jsou naše manýry a věci, které považujeme za samozřejmé, jednak trochu cizí a jednak nedostupné. Ale skoro každý má chytrý mobil a každý druhý alespoň motorku, když ne auto (nejčastěji japonské provenience).

Je škoda, že jsme nestihli navštívit tradiční thajské loutkové divadlo nebo hudební představení, jistě by to byla nevšední podívaná, když zdejší umění a kultura vycházejí z poněkud jiných základů než evropské, a podléhají odlišným estetickým a ideovým kritériím. Takže naše největší zážitky byly, stručně shrnuto, patera druhů: kulturně-spirituální, historické, přírodní, tělesné a kulinářské. Hned první den v Bangkoku jsme se dostali až po setmění do jednoho z vatů (chrámů) zrovna ve chvíli, kdy zhruba stovka věřících zpívala půlhodinovou mantru. A to nikoli jednovětou, ale s textem dlouhým, proměnlivým, ovšem zpívaným verš po verši se stejnou melodií, intonací

a ve stejném rytmu. Byla to absolutní krása, z níž jsem uchoval asi dvouminutové video.

Po třech dnech v Bangkoku jsme odjeli do Kanchanaburi a kromě národního parku Erawan s pěknými travertinovými jezírky a vodopády jsme navštívili sloní farmu Muang Sing. Nejenže jsme na slonech jezdili, my je dokonce plavili! Nejprve s mahuty, ale posléze jsme rajtovali sami, ráchali se s nimi v řece Kwai, drhli je rejžáky a krmili řepou, banány a melounem. Mokří a šťastní, protože třeba mně se splnil dětský sen (miloval jsem Kiplingovy *Knihy džunglí*). Sloni jsou nesmírně citlivá, empatická a hravá zvířata a být s nimi bylo čirou radostí. Slavný most přes Kwai byl potom spíše zklamáním...

Město Ayutthaya bylo ve 14.–18. století metropolí stejnojmenného království, pak bylo vypleněno barmskými nájezdníky. V „archooparku“ na ploše několika km² je nespočet vatů, stúp a jiných staveb. Půjčili jsme si kola a stihli projet asi polovinu překrásného areálu. Za celý pobyt jsme v pevninské části i na ostrovech navštívili několik vatů, viděli stovky či tisíce soch Buddhy, ale jedna bangkoká, ve Vatu Pho, naprosto dominovala. Ležící zlatý Buddha – 46 metrů na délku a 15 na výšku – je monumentální a nezapomenutelný.

Po příjezdu na ostrovy Ko Samui a Ko Tao převážily přírodní zážitky. Na Samui jsme absolvovali adrenalinovou výpravu džípy do vnitrozemí ostrova, opět jsme se projeli na slonech, tentokrát džunglí, navštívili jsme obří sochy Buddhy, říčku s vodopády i meditační údolí plné soch. Také jsme byli na lodním výletu do mořského přírodního parku Angthong šnorchlovat a projet se na kaja-

ku. Oba ostrovy mají krásné pláže, moře je teplé (i přes 30 °C), koupání příjemné. Ale to nejlepší nás čekalo pod mořskou hladinou. Šnorchlování, především v Tanote Bay na Ko Tao, bylo fantastické – vše to, co jsme znali z televize či ZOO, jsme najednou měli pod nosem. Nádherné podmořské scenérie s korály, zévami a korálovými rybami mnoha druhů. Ale bohužel to zůstane pouze v paměti; do příště se musím vybavit podvodním foťákem.

Na Ko Tao jsme strávili pět dní a předposlední večer jsme konečně usoudili, že být v Thajsku, a nedopřát si pověstnou thajskou masáž by byla zpozdilost. Inu, byla to sado-maso tortura, ale přesně jsem vnímal, že každý hmat mozolnatých masérčiných rukou k něčemu je, vede ke konkrétnímu cíli. Nebudu popisovat podrobnosti, výsledek byl neuvěřitelný. Připadal jsem si znovu-zrozený, jako by všechny svaly a nervy v těle byly probuzené. Na celé dva dny mě úplně opustila chronická bolest v bedrech. Pak se sice začala pomalu vracet, ale měsíc jsem se cítil velmi dobře.

Zvláštní kapitolu tvoří jídlo. Od prvního jedno- duchého Pad Thai (rýžové nudle, krevety, oříšky, zelenina, vejčička, rybí omáčka, koriandr, limetka, chilli) jsme si thajskou kuchyni zamilovali. Chutnalo nám všechno, nejvíce asi Red Curry a především Tom Yam Kung (to už si vygooglujte) – nejlepší TYK jsme jedli od „kuchařského mága“ tančícího mezi pánvemi v China Townu v Bangkoku. Zpočátku mi chybělo víno, ale stejně se k těm pikantním dobrotám hodilo spíše pivo (docela dobré) a skvělé „šejky“ (shake-smoothie z manga či kokosu, ba-

nánu atd.). Inu, tři týdny na krevetách, to se nám rozhodně nezajídalo!

Největší turistické atrakce jsou i mimo hlavní sezónu plné turistů z celého světa, dominují Číňani, Japonci, Němci, Francouzi, Britové, Rusové..., ale dařilo se nám nacházet i krásné lokality takřka bez lidí. Čechy jsme potkali pouze dvakrát, více jsme si popovídali např. se Švýcarkami, Američankou guatemalského původu nebo s milými domácími v Kanchanaburi. Naši mizernou angličtinu občas zachraňovala dcera, rozuměť rozkošně protáhlému akcentu Thajců bylo docela obtížné, přesto jsme neměli žádný větší komunikační problém. S lidmi se dá domluvit všude. Věříme tomu.

Jestliže jsme předtím měli o Siamu/Thajsku povědomost snad pouze z filmu *Anna a král*, značně jsme si rozšířili obzory. A toto povídání zakončím asi nepřekvapivě tím, že bychom se tam rádi vrátili. Nejen proto, že do cestovního itineráře se nevešla místa jako Chiang Mai, Sukothai, Ratchaburi či Phuket, Ko Phi Phi, Ko Lanta... ale také pro všechno to, co jsem tu o té krásné zemi napsal.

P. S.

Před pár dní proběhl večírek, v jehož rámci a náplni jsme přátelům prezentovali Thajsko, a to promítnutím více než 400 fotografií, malou přednáškou a pokrmem, který byl čímsi mezi Tom Yam Kung a Thai Red Curry. Hodně fotografií je na: https://www.facebook.com/petr.palarcik/media_set?set=a.1497371276978491.1073741895.100001168993211&type=3

Více o Thajsku najdete třeba na: <http://www.thajsko.online/poznavani/poznavani.html>

V říjnu jsme měli možnost v TV vidět 5. díl z cyklu *Nezkrotná Indočína*, věnovaný Thajsku (Prima Zoom). A v něm se britští filmaři zabývali i problematikými tématy, především tamější „uprchlickou krizí“. Málo se ví, že na severu Thajska v oblasti hraničící s Myanmarem (Barmou) žijí až dva miliony barmských uprchlíků. Ačkoli Thajsko pro ně vystavělo táborové vesnice, mají jen velmi malou šanci na jiný než bědný život v nich. Bez „papírů“ jako by neexistovali...

Petr Pustoryj (* 1963) Redaktor, grafik a kmenový autor Herberku.

Na pódiu – Anatol Svahilec. *Kladivo huby* 2016, Divadlo hudby, Olomouc.

HERBERK 12

6. prosince 2017

Redakce: JAKUB GROMBÍŘ, FRANTIŠEK HORKA, JAROSLAV KOVANDA (herberksfotr) MILAN LIBIGER (šéfredaktor),

TOMÁŠ LOTOCKI, PETR ODEHNAL, PETR PUSTORYJ

Grafická úprava: PETR PALARČÍK

Výtvarný doprovod: PETR PALARČÍK

Jazyková korektura: TEREZA JANKŮ

Adresa redakce: petr.palarcik@email.cz

Na tuto adresu, stejně tak jako na adresy dalších členů redakce
uvedené na webové stránce, mohou autoři zasílat své příspěvky.

Uzávěrka Herberku 13 je 31. ledna 2018.

Redakce Herberku děkuje všem autorům, kteří přispěli do tohoto čísla.

www.herberk.eu